

Nukentėjusiųjų teisių santrauka

1. Gebėti suprasti ir būti suprastam

Turite teisę gauti informaciją lengvai suprantamu būdu ir gauti pagalbą būti suprastam, įskaitant, jei reikia, gauti prieigą prie vertimo paslaugų.

2. Turite teisę į užtikrinimą, kad nusikaltimo duomenys bus užfiksuoti be nepagrįsto delsimo

Turite teisę, kad policija kuo greičiau, įvykus incidentui, užfiksuotų nusikaltimo duomenis. Jei Jums taikomas reikalavimas pateikti liudytojo pareiškimą ar dalyvauti apklausoje, turite teisę gauti papildomą pagalbą, kuri Jums padėtų šiame procese.

3. Turite teisę gauti informaciją, kai pranešate apie nusikaltimą

Jūs turite teisę gauti raštišką patvirtinimą, kai pranešate apie nusikaltimą, gauti informaciją apie baudžiamojo teisingumo procesą ir būti informuotas apie programas ar paslaugas nukentėjusiems. Tai gali apimti paslaugas, kurių metu galite susitikti su įtariamuoju ar nusikaltėliu, o tai vadinama Atkuriamuoju teisingumu

4. Turite teisę būti nukreiptas į tarnybas, kurios remia nukentėjusius ir teikia Jūsų poreikius atitinkančias paslaugas ir pagalbą

Turite teisę būti nukreiptas į paslaugas, kurios padeda nukentėjusiems, įskaitant teisę su jomis susisiekti tiesiogiai, ir į Jūsų poreikių įvertinimą, siekiant paslaugas ir pagalbą pritaikyti Jūsų poreikiams. Jei atitinkate reikalavimus, turite teisę gauti siuntimą specialistų pagalbos tarnyboms ir gauti informaciją apie papildomą pagalbą teisme, pavyzdžiui, specialiąsias priemones.

5. Turite teisę gauti informaciją apie kompensaciją

Jei atitinkate reikalavimus, turite teisę būti informuotas apie tai, kaip reikalauti kompensacijos už bet kokius nuostolius, žalą ar sužalojimą, patirtą dėl nusikaltimo.

6. Turite teisę gauti informaciją apie tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą

Turite teisę gauti informaciją apie Jūsų bylos atnaujinimus ir būti informuoti, kai bus priimti svarbūs sprendimai. Jūs taip pat turite teisę tam tikrais teisingumo proceso etapais prašyti, kad atitinkamas paslaugų teikėjas dar kartą peržiūrėtų sprendimus.

7. Turite teisę pateikti Asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą

Turite teisę pateikti Asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą, kuriame teismui nurodoma, kaip nusikaltimas Jus paveikė ir į kurį atsižvelgiama, skiriant bausmę nusikaltėliui. Jums bus suteikta informacija apie procesą.

8. Gauti informaciją apie teismą, teismo procesą ir jūsų, kaip liudytojo, vaidmenį

Jei Jūsų byla patenka į teismą, turite teisę gauti informaciją apie bet kurio posėdžio laiką, datą ir vietą bei tų posėdžių rezultatus. Jei Jums taikomas reikalavimas duoti parodymus, turite teisę gauti tinkamą pagalbą prieš teisminį nagrinėjimą ir, tais atvejais, kai teismas leidžia, susitikti su prokuroru prieš duodant parodymus.

9. Turite teisę gauti informaciją apie bylos baigtį ir bet kokius apeliacijos procesus

Turite teisę gauti informaciją apie bylos baigtį ir, jei kaltinamasis yra nuteistas, gauti paaiškinimą dėl nuosprendžio. Jei kaltinamasis apskundžia jam pateiktus kaltinimus ar priimtą nuosprendį, turite teisę būti informuotas apie apeliaciją ir jos baigtį.

10. Turite teisę į išlaidų padengimą ir turto gražinimą

Jei privalote atvykti į teismą ir duoti parodymus, turite teisę reikalauti tam tikrų išlaidų padengimo. Jei koks nors Jūsų turtas buvo paimtas kaip įrodymas, turite teisę kuo greičiau jį susigrąžinti.

11. Priėmus apkaltinamąjį nuosprendį, turite teisę gauti informaciją apie nusikaltėlį

Jei atitinkate reikalavimus, turite teisę būti automatiškai nukreiptas į Ryšių su aukomis schemą, kur Jums bus suteikta informacija apie nusikaltėlį ir jo progresą kalėjime ir (ar) kada gali būti svarstomas jo lygtinis paleidimas. Jei atitinkate reikalavimus, Jūs taip pat turite teisę pateikti naują nukentėjusiojo pareiškimą, kuriame galite pasakyti, kaip nusikaltimas ir toliau turės įtakos Jums.

12. Turite teisę pateikti skundą dėl neatsižvelgimo į Jūsų teises

Jei manote, kad Jums nebuvo suteiktos Jūsų teisės, turite teisę pateikti skundą susijusiam paslaugų teikėjui. Jei esate nepatenkinti sprendimu, galite kreiptis į Parlamento ir Sveikatos apsaugos ombudsmeną.

Įvadas

Kas yra Nusikaltimų aukų kodeksas?

Nusikaltimų aukų praktikos kodeksas^[1. išnašai] (Nusikaltimų aukų kodeksas) nustato paslaugas ir minimalius šių paslaugų standartus, kuriuos Anglijos ir Velso organizacijos (vadinamos paslaugų teikėjais) turi teikti nusikaltimų aukoms.

Kas yra "nusikaltimo auka" pagal šį Kodeksą?

Šiame kodekse pripažįstama, kad terminai „skundo teikėjas“ ir „išgyvenęs asmuo“ dažnai vartojami baudžiamojo teisingumo sistemoje, apibūdinant asmenį, pateikusį policijai nusikalstamą veiką. Tačiau šiame kodekse „aukos“ apibrėžimas yra:

- asmuo, [\[2 išnaša\]](#) kuris patyrė žalą, įskaitant fizinę, psichinę ar emocinę žalą arba ekonominius nuostolius, kurie buvo tiesiogiai sukelti nusikalstamos veikos [\[3 išnaša\]](#)
- artimas giminaitis [\[4 išnaša\]](#) (arba paskirtas šeimos atstovas) asmens, kurio mirtį tiesiogiai lėmė nusikalstama veika.

Taip pat galite gauti teises pagal šį kodeksą, jei esate:

- vienas iš nusikaltimo aukos tėvas ar globėjas, jei nusikaltimo aukai nėra 18 metų [\[5 išnaša\]](#) ar
- paskirtas šeimos atstovas, jeigu nukentėjęs turi psichikos sutrikimų arba buvo taip sunkiai sužalotas dėl nusikalstamos veikos, kad negali bendrauti arba neturi tam galimybių.

Visi paslaugų teikėjai turi pirmiausia atsižvelgti į nusikaltimo aukos interesus ir visapusiškai atsižvelgti į aukos amžių, brandą, pažiūras, poreikius ir rūpesčius.

Kokios teisės bus taikomos Jums?

Kokios teisės bus taikomos Jums, priklausys nuo to, ar apie nusikaltimą bus pranešta policijai, ar byla pateks į teismą ir ar teisiamašis bus nuteistas, o taip pat ir nuo Jūsų asmeninių poreikių ir aplinkybių. 1, 4 ir 12 teisės taikomos visoms nusikaltimo aukoms. Likusios teisės taikomos tik tada, kai apie nusikaltimą buvo pranešta policijai. Atitinkamas paslaugų teikėjas pasakys, kurios teisės Jums taikomos.

Kokio elgesio galiu tikėtis?

Jūs turite teisę:

- kad su Jumis būtų būti elgiamasi pagarbiai, oriai, jautriai, su užuojauta ir mandagiai,
- priimti pagrįstus sprendimus, kurie yra visiškai gerbiami;
- užtikrinti, kad paslaugų teikėjai gerbtų Jūsų privatumą pagal savo įsipareigojimus pagal atitinkamus privatumo ir duomenų apsaugos įstatymus; ir
- gauti paslaugas, kurios padės Jums ir Jūsų šeimai suprasti baudžiamojo teisingumo procesą ir įsitraukti į jį, ir paslaugas, kurios siūlomos profesionaliai, be jokios diskriminacijos.

Pagalba liudytojams

Jei patyrėte žalą, įskaitant fizinę, psichinę ar emocinę žalą arba ekonominius nuostolius, kaip tiesioginis nusikaltimo liudytojas esate nusikaltimo auka šio kodekso prasme ir galite naudotis paslaugomis, kurios teikiamos nusikaltimo aukoms. Jūs neprivalote pateikti pareiškimo policijai arba būti apklaustas policijoje, taip pat nebūtina dalyvauti teisme kaip liudytojui.

Visi kiti liudytojai gali naudotis Liudytų Chartijos teikiamomis paslaugomis [\[6 išnašal\]](#) o ne pagal šį Kodeksą.

Gyventojo statusas

Jūs turite teisę į paslaugas pagal šį Kodeksą, nepaisant Jūsų gyventojo statuso. Tačiau jei nusikaltimas buvo įvykdytas Anglijoje ar Velse, bet gyvenate kitur, turėtumėte naudotis pagalbos paslaugomis ten, kur gyvenate. Jei Jūsų reikalaujama duoti parodymus teisme Anglijoje arba Velse, galėsite naudotis paramos paslaugomis, kol būsite Anglijoje ar Velse.

Šeimos nario netekusi šeima [\[7 išnašal\]](#) dėl nužudymo ar žmogžudystės užsienyje

Šeimos, patyrusios netektį dėl Britanijos piliečio žmogžudystės arba netyčinės žmogžudystės, įvykdytos už Jungtinės Karalystės ribų, turėtų susisiekti su Užsienio, Sandraugos ir plėtros tarnyba. Ši tarnyba teikia pagalbą ir informaciją apie procesus šalyje, kurioje įvyko incidentas, įskaitant mirusiojo repatriaciją. Jie taip pat gali nukreipti mirusiojo šeimą į specialistų pagalbos tarnybas. Daugiau informacijos galima gauti susisiekus tel. Nr.: 020 7008 5000 [\[8 išnašal\]](#) arba: [Mirtis užsienyje dėl žmogžudystės ar nužudymo.](#)

Yra Supratimo memorandumas, kad padėtų išsiaiškinti Užsienio, Sandraugos ir plėtros biuro, policijos ir koronerių vaidmenį Anglijoje ir Velse, kai Britanijos pilietis tampa žmogžudystės, netyčinės žmogžudystės ar vaikžudystės auka užsienyje. Memorandume daugiausia dėmesio skiriama tiek mirusiajam, tiek jo šeimai ir paaiškinama, kokia parama yra prieinama.

Kaip galiu užtikrinti, kad gaučiau geriausią paslaugą?

Paslaugų teikėjai stengsis kuo labiau sumažinti skirtingų žmonių, su kuriais bendraujate byloje, skaičių ir, kur tik įmanoma, pasiūlys Jums vieną kontaktinį punktą, kad gautumėte informacijos. Norėdami padėti jiems įgyvendinti savo teises pagal šį Kodeksą, turėtumėte:

- pranešti jiems, jei pasikeičia Jūsų kontaktiniai duomenys ar pageidavimai
- užduoti jiems klausimų, jei nesate tikri dėl ko nors, kas susiję su Jūsų byla ar baudžiamojo teisingumo procesu, ir
- pateikti paslaugų teikėjams savo nuomonę apie jų teikiamas paslaugas, kad padėtų jiems teikti ir pritaikyti aukštos kokybės paslaugas.

Ką daryti, jei nenoriu gauti pagal šį kodeksą siūlomų teisių?

Galite nuspręsti, kad nenorite kai kurių ar visų teisių pagal šį Kodeksą. Turėtumėte tai aptarti su atitinkamu paslaugų teikėju.

Galite pasirinkti vėl gauti teises pagal šį Kodeksą bet kuriuo metu, kol vyksta aktyvus bylos tyrimas, baudžiamasis persekiojimas arba nusikaltėlis atliekant bausmę. Tai netaikoma Teisei gauti paramą, kuri padėtų Jums susidoroti ir, kiek įmanoma, atsigausti nuo nusikaltimo.

Šia teise galima pasinaudoti neatsižvelgiant į tai, ar kas nors buvo apkaltintas, nuteistas už nusikalstamą veiką ir neatsižvelgiant į tai, ar nuspręsite apie nusikaltimą pranešti policijai, ar nenorite bendradarbiauti atliekant tyrimą.

Jūsų teisė būti apsaugotam

Jūs turite teisę būti apsaugotas nuo pakartotinės viktimizacijos, bauginimo ir keršto tyrimo ir proceso metu ir po jo. Jei nerimaujate dėl savo tiesioginio saugumo, kreipkitės į policiją telefonu 999.

Mažai tikėtina atveju, jei įtariamasis (ikiteisminis) arba nusikaltėlis (priėmus nuosprendį) pabėgs iš areštinės, policija susisieks su Jumis. Jei bus nustatyta, kad įtariamasis ar nusikaltėlis kelia didelį pavojų Jums, bus imtasi visų būtinų priemonių, kad būtų užtikrinta nuolatinė Jūsų apsauga.

Jei sulaukiate nepageidaujamo kontakto iš kalinčio nusikaltėlio, turėtumėte susisiekti su Jos Didenybės Kalėjimo ir Probacijos tarnybos nusikaltimų aukoms pagalbos linija^[9 išnaša] šiuo tel. Nr.: 0300 060 669910 ar el. paštu: victim.helpline@justice.gov.uk

Jei sulaukiate nepageidaujamo kontakto iš pažeidėjo, kuriam taikomi sąlyginiai apribojimai bendruomenėje, galite kreiptis į policiją arba į savo Ryšių su aukomis

pareigūną, jei turite tokį priskirtą. Jei pažeidėjui nėra 18 metų, apie bet kokį nepageidaujamą kontaktą taip pat galite pranešti policijai, tačiau jei žinote, kad jį prižiūri Komanda, dirbanti su Jaunais nusikaltėliais, galite susisiekti su komanda tiesiogiai. Komandos, dirbančios su Jaunais nusikaltėliais kontaktinė informacija pateikiama šiuo adresu: www.gov.uk/government/collections/youth-offending-team-contact-details

Pagal šį Kodeksą pateikiama informacija

Paslaugų teikėjai savo interneto svetainėse privalo įtraukti informaciją apie šį Kodeksą. Ši informacija taip pat turi nukreipti nusikaltimų aukas į atitinkamus puslapius: GOV.UK

Kai reikalaujama dalintis informacija pagal šį Kodeksą, paslaugų teikėjai turi tai daryti veiksmingai ir laikydamiesi įsipareigojimų pagal Duomenų apsaugos įstatymą ir 2018 m. Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą bei kitus susijusius teisės aktus.

Kai byloje yra daug nukentėjusiųjų, pavyzdžiui, stambaus masto finansinis sukčiavimas su daugybe nukentėjusių investuotojų, arba kitais išskirtiniais atvejais, paslaugų teikėjas gali perduoti informaciją, [\[10 išnašai\]](#) į kurią nusikaltimų auka turi teisę pagal šį Kodeksą alternatyviais kanalais, pavyzdžiui, savo interneto svetainėje, o ne susisiekti su kiekviena nukentėjusiuoju atskirai.

Niekas šiame kodekse nereikalauja, kad paslaugų teikėjas teiktų informaciją nukentėjusiems, kai jos atskleidimas:

- gali sukelti žalą bet kuriam asmeniui;
- gali turėti įtakos tinkamam bet kokio baudžiamojo tyrimo ar baudžiamojo persekiojimo vykdymui arba gali kitaip pakenkti bet kuriai civilinei ar baudžiamajai bylai arba lygtinio paleidimo procesui; arba
- paslaugos teikėjo nuomone, prieštarautų nacionalinio saugumo interesams.

Ką daryti, jei su manimi susisieks žiniasklaida?

Paprastai žurnalistai gali dalyvauti ir pranešti apie įvykius teisme. Kartais žiniasklaida gali susidomėti byla ir kreiptis į Jus ir (arba) Jūsų šeimą, prašydama pakomentuoti. Nėra pareigos su jais kalbėtis. Tačiau turėtumėte būti atsargūs ir nedaryti nieko, kas keltų riziką nesažiningai paveikti teismo bylos baigtį ir paniekinti teismą [\[11 išnašai\]](#)

Jei turite kokių nors rūpesčių ar norite patarimo, galite pasikalbėti su policija arba pagalbos nusikaltimų aukoms teikėju. Arba galite susisiekti su [Nepriklausoma](#)

[spaudos standartų organizacija](#), kuri su Jumis aptars Jums rūpimus klausimus ir duos praktinių patarimų bei gairių.

Galimybė gauti medicininę pagalbą

Jei tapote nusikaltimo auka ir dėl to patiriate fizinės ar psichinės sveikatos problemų, galite naudotis Nacionalinės sveikatos tarnybos paslaugomis. Kad galėtumėte naudotis šiomis paslaugomis nebūtina pranešti apie nusikaltimą policijai.

Jei kas nors sunkiai susirgo ar buvo sužeistas ir gresia pavojus gyvybei, skambinkite greitosios pagalbos tarnyboms: 999. Jei tai nėra gyvybei pavojinga padėtis, galite pasirinkti keletą variantų. Galite:

- Skambinti 111 (Nacionalinė sveikatos tarnyba Anglijoje) arba 0845 46 47 (Nacionalinė sveikatos tarnyba Velse) neskubios pagalbos medicinos linijai;
- vykti į vietos Nacionalinės sveikatos tarnybos centrą arba vietos skubios pagalbos centrą/ nesunkių sužalojimų skyrių arba vietos Nelaimingų atsitikimų ir skubios pagalbos (A&E) aptarnavimo skyrių;
- apsilankyti arba susisiekti su savo bendrosios praktikos gydytoju, kuris gali nukreipti jus į specializuotas paslaugas, įskaitant psichikos sveikatos pagalbą; arba
- pasikalbėti su vaistininku.

Daugiau informacijos apie Nacionalinės sveikatos tarnybos paslaugas galite rasti adresu: www.nhs.uk ar www.wales.nhs.uk, arba paskambinus: 111/0845 46 47 (Anglijoje/ Velse) arba apsilankius pas savo bendrosios praktikos gydytoją.

Lygiai taip pat kaip galite būti nukreipti policijos, taip pat galite ir be siuntimo kreiptis į Seksualinės prievartos nukreipimo centrą^[12 išnaša]. Šiuose centruose dirba specialiai apmokyti specialistai, kurie gali suteikti Jums fizinę ir psichologinę pagalbą, jei patyrėte išžaginimą ar seksualinę prievartą, neatsižvelgiant į tai, ar pasirenkate pranešti apie nusikaltimą policijai ar ne.

Taip pat galite gauti daugybę psichologinių ir emocinių konsultacijų bei terapinių veiklų, teikiamų įvairiose aplinkose, pavyzdžiui, Nacionalinėje sveikatos tarnyboje, savanoriško sektoriaus agentūrose ir privačioje praktikoje. Jei nesate nuolatinis Jungtinės Karalystės gyventojas, turėtumėte atkreipti dėmesį į tai, kad kai kurios sveikatos paslaugos yra atleidžiamos nuo mokėjimo, pavyzdžiui, pirminės sveikatos priežiūros paslaugos; fizinės ar psichinės būklės, sukeltos kankinimo, moters lytinių organų žalojimo, smurto artimoje aplinkoje, seksualinio smurto arba nustačius šiuolaikinės vergijos ar prekybos žmonėmis auka, gydymo paslaugas. Daugiau informacijos galite rasti šiuo adresu: www.gov.uk/guidance/nhs-entitlements-migrant-health-guide

Koroneriai

Koroneriai pagal šį kodeksą neįtraukiami kaip paslaugų teikėjai. Taip yra todėl, kad apklausa nėra baudžiamoji byla, o netektį patyrę šeimos nariai jau turi apklausoje suinteresuoto asmens statusą, kas suteikia jiems tam tikras įstatymų nustatytas teises. Tai apima teisę užduoti svarbius liudytojų klausimus ir gauti informaciją apie atskleidžiamus dokumentus bei kitus įrodymus. Nusikaltimo aukos netektį patyrę šeimos nariai, dalyvaujantys tyrime, turėtų peržiūrėti koronerių tyrimų, susijusių su netektis patyrusiais žmonėmis, gairėmis, kurias galima rasti adresu: www.gov.uk/government/publications/guide-to-coroner-services-andcoroner-investigations-a-short-guide

Kas atsakingas už teisių pagal šį Kodeksą laikymąsi?

Šios organizacijos privalo suteikti teises pagal šį Kodeksą:

- Policijos ir nusikaltimų komisariatai
- Visos policijos pajėgos Anglijoje ir Velse, Didžiosios Britanijos transporto policija ir Gynybos policijos ministerija
- Policijos Liudytojų priežiūros skyriai^[13 išnaša]
- Karališkoji prokuratūra
- Jos Didenybės teismų ir Tribunolų tarnyba
- Jos Didenybės kalėjimo ir Probacijos tarnyba
- Nacionalinė Probacijos tarnyba
- Lygtinio paleidimo komisija Anglijoje ir Velse
- Baudžiamųjų bylų nagrinėjimo komisija
- Kompensavimo už padarytus nusikaltimus tarnyba
- JK Aukščiausias teismas
- Komandos, dirbančios su Jaunais nusikaltėliais

Pagal šį Kodeksą kai kurių nusikaltimų aukų teisės bus užtikrinamos per pirmiau išvardytus paslaugų teikėjus ir kitus paslaugų teikėjus, įskaitant:

- Konkurencijos ir rinkų tarnybą
- Verslo, energetikos ir pramonės strategijos departamentą (Baudžiamojo vykdymo)
- Aplinkos agentūrą
- Finansinių reikalų instituciją
- Azartinių lošimų instituciją
- Sveikatos ir saugos vykdomąją instituciją
- Jos Didenybės pajamų ir muitinės tarnybą

- Vidaus reikalų ministerija (imigracijos vykdymo užtikrinimas)
- Informacijos komisaro biurą
- Nepriklausomą policijos tyrimo biurą
- Nacionalinę nusikalstamumo agentūrą
- Nacionalinę sveikatos tarnybą
- Vėlo Natūraliųjų išteklių tarnybą
- Geležinkelių ir kelių biurą
- Rimtų sukčiavimų biurą

Kiti paslaugų teikėjai taip pat gali atlikti savo vaidmenį tiriant ir (arba) patraukiant baudžiamojon atsakomybėn už nusikaltimus.^[14 išnaša] Tačiau, skirtingai nei policija ir Karališkosios prokuratūros tarnyba, kurios turi plačią kompetenciją tirti nusikaltimus ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn, šie paslaugų teikėjai apsiriboja tyrimu ir patraukimu baudžiamojon atsakomybėn už tam tikros rūšies nusikaltimus, padarytus tam tikromis aplinkybėmis. Tai lems, koku būdu ir kaip dažnai jie susisieks su nusikaltimų aukomis.

Šiame kodekse nurodytos teisės taikomos tik tada, kai kiti paslaugų teikėjai (pvz., išvardyti aukščiau) prisiima formalią atsakomybę už kriminalinio tyrimo atlikimą arba sprendimo patraukti baudžiamojon atsakomybėn priėmimą. Tačiau ne visos funkcijos, kurias atlieka kiti paslaugų teikėjai, yra identiškos toms, kurias atlieka policija ir Karališkosios prokuratūros tarnyba. Kai pagal šį kodeksą paslaugos teikėjo funkcijos yra lygiavertės (pavyzdžiui, kitas paslaugų teikėjas tiria arba patraukia baudžiamojon atsakomybėn už įtariamą pažeidimą), jis turi suteikti tokias pačias teises be nepagrįsto delsimo, nepaisant to, ar kitas paslaugų teikėjas yra nurodytas aukščiau.

Policijos ir nusikalstamumo komisarų vaidmuo

Siekiant užtikrinti veiksmingą ir efektyvų policijos darbą, policijos ir nusikaltimų komisarai renkami vietoje. Jie turi teisinę pareigą konsultuotis su aukomis, nustatydami policijos prioritetus savo teritorijoje, ir reikalauti, kad jų rajono policijos vyriausiasis konstebelis teiktų ataskaitą. Jie yra atsakingi už daugelio šiame Kodekse nurodytų aukoms teikiamų paslaugų pavedimą.

Nusikaltimų aukų ir liudytojų komisaro (Nusikaltimų aukų komisaro) vaidmuo

Nusikaltimų aukų komisaras pagal šį Kodeksą nėra nurodomas kaip paslaugų teikėjas. Taip yra todėl, kad šis Komisaras turi įstatymine pareigą reguliariai peržiūrėti šį Kodeksą. Komisaro pareiga yra išklausti nusikaltimų aukų nuomones,

suprasti baudžiamojo teisingumo sistemą nusikaltimų aukų požiūriu ir stengtis padėti patobulinti teikiamas paslaugas ir paramą. Nusikaltimų aukų komisaras neteikia pagalbos nagrinėjant atskiras bylas, jis taip pat negali užginčyti baudžiamojo teisingumo agentūras priimti kitokius sprendimus.

Išplėstinės teisės

Šiame kodekse įvardinta, kad nusikaltimų aukos, kurios laikomos pažeidžiamomis ar įbauginamomis, yra sunkiausių nusikaltimo aukos (įskaitant prarastą artimą giminaitį) arba nuolatos buvo taikynys, labiau tikėtina, kad jiems reikės specializuotos pagalbos (kai kurios nusikaltimų aukos gali būti priskiriamos vienai ar daugiau šių kategorijų). Tokia pagalba gali apimti siūlymą nukreipti į specializuotą pagalbos tarnybą, susisiekti greičiau priėmus svarbiausius sprendimus ir turėti galimybę naudotis specialiomis priemonėmis (žr. 4 Teisė). Šiame Kodekse nurodoma, kur taikomos tokios išplėstinės teisės.

Kai paslaugų teikėjas nustato, kad Jūs turite teisę į išplėstinės teises, jis turi užtikrinti, kad ši informacija būtų perduota kitiems paslaugų teikėjams, atsakingiems pagal šį Kodeksą, ir, jei reikia, aukas remiančioms tarnyboms.

Jei nepriklausote pirmiau nurodytoms kategorijoms, paslaugų teikėjas gali nuspręsti suteikti prieigą prie tam tikrų išplėstinių teisių, atsižvelgdamas į Jūsų aplinkybes arba nusikaltimo poveikį.

Pažeidžiamos ar įbaugintos nusikaltimų aukos

Jūs turite teisę į išplėstinės teises pagal šį Kodeksą kaip pažeidžiama nusikaltimų [15 išnašai](#) auka, jei:

- nusikaltimo padarymo metu esate jaunesnis nei 18 metų amžiaus, [16 išnašai](#) ar
- tikėtina, kad Jūsų kokybė turės bu paveikta, nes Jūs
 - patiriate psichikos sutrikimus, kaip apibrėžta 1983 m. Psichikos sveikatos įstatyme
 - turite fizinę negalią arba kenčiate nuo fizinių sutrikimų.

Jūs taip pat turite teisę į išplėstinės teises pagal šį kodeksą kaip pažeidžiama nusikaltimų auka, jei paslaugų teikėjas mano, kad Jūsų įrodymų kokybė bus paveikta dėl to, kad baiminatės dėl liudijimo teisme. [17 išnašai](#)

Vertinant, ar nusikaltimų auka yra pažeidžiama, paslaugų teikėjas turi atsižvelgti į:

- įtariamojo, jo šeimos narių ar bendrininkų arba bet kurio kito asmens, kuris gali būti įtariamasis ar liudytojas, elgesį nukentėjusiojo atžvilgiu;
- nusikaltimų aukų amžių
- jei taikoma, nusikaltimų aukos socialinę ir kultūrinę kilmę, religinius įsitikinimus ar politines pažiūras, etninę kilmę, buities ir darbo aplinkybes;
- nusikaltimo, su kuriuo susijusi byla, pobūdį ir tariamas aplinkybes (seksualinio nusikaltimo ar prekybos žmonėmis aukos bus laikomos pažeidžiamomis); ir
- bet kokią nusikaltimo aukos išsakytą nuomonę.

Sunkiausių nusikaltimų aukos

Jūs turite teisę į išplėstines teises pagal šį Kodeksą kaip sunkiausio nusikaltimo auka, jei esate netekęs artimojo dėl nusikalstamos veikos, esate smurto artimoje aplinkoje, neapykantos nusikaltimo, terorizmo, seksualinių nusikaltimų, prekybos žmonėmis, šiuolaikinės vergijos auka, jei prieš Jus buvo vykdomas pasikėsinimas nužudyti, pagrobimas, netedsingas įkalinimas, padegimas, turint tikslą pakenkti gyvybei ir tyčia sužaloti ar sukelti sunkų kūno sužalojimą.

Papildomos išplėstinės teisės, kurios yra prieinamos artimojo netekusiems giminaičiams, yra pabrėžtos atskirai kiekvienoje atskiroje šio kodekso Teisėje.

Nusikaltimų aukos kaip nuolatinis taikiny

Jūs turite teisę į sustiprintas teises pagal šį kodeksą kaip nuolatinis nusikaltimų taikiny, jei per tam tikrą laikotarpį Jūs buvo pakartotinas tiesioginis nusikaltimo taikiny, ypač jei į Jus buvo tyčia taikomasi arba jei esate priekabiavimo kampanijos arba persekiojimo auka.

1 Teisė: Gebėti suprasti ir būti suprastam

1.1 Jūs turite teisę į pagalbą suprasti, kas vyksta, ir būti suprastam. Svarstydami tinkamas priemones, paslaugų teikėjai turi atsižvelgti į visas svarbias asmenines savybes, kurios gali turėti įtakos Jūsų gebėjimui suprasti ir būti suprastam. Visi paslaugų teikėjai turi komunikuoti paprasta ir surantama kalba ir visos vertimo žodžiu ir raštu paslaugos nusikaltimų aukai turi būti teikiamos nemokamai.

1.2 Jei dėl nusikaltimo poveikio Jums reikalinga pagalba suprasti ar būti suprastam, Jums gali padėti Jūsų pasirinktas asmuo, nebent paslaugų teikėjas mano, kad tai neatitiktų Jūsų interesų arba kad tai galėtų turėti įtakos tyrimui ar baudžiamajam persekiojimui. Tokiomis aplinkybėmis paslaugų teikėjas pasakys, kodėl.

1.3 Jei Jums sunku suprasti ar kalbėti angliškai, turite teisę pasitelkti vertėją^[18 išnašal] kuris padėtų suprasti, kai:

- pranešate apie nusikalstamą veiklą^[19 išnašal]
- dalyvaujate policijos apklausoje
- duodate parodymus kaip liudytojas

1.4 Taip pat galite gauti bet kurio dokumento vertimą, jei per apklausą ar teismo procesą būtina perskaityti Jums pateiktą dokumentą, įskaitant:

- rašytinį patvirtinimą apie praneštą nusikaltimą;
- kai pokalbio ar teismo posėdžio tikslais būtina pamatyti konkretų Jums pateiktą dokumentą, atitinkamų dokumento dalių kopijas;
- pranešimą, informuojantį apie bylos nagrinėjimo datą, laiką ir vietą;
- baudžiamojo proceso baigtį ir, jei taikoma, sprendimo priežastis
- atsakymą į bet kurį skundą ar prašymą, pateiktą pagal Nusikaltimų aukų teisės į peržiūrą schemą.^[20 išnašal]

1.5 Taip pat galite gauti bet kurio iš aukščiau išvardytų dokumentų vertimą žodžiu arba santrauką, nebent tai pakenktų proceso sąžiningumui.

1.6 Bylose, kurios nagrinėjamos Velse, Jūs turite juridinę teisę duodami parodymus naudoti valų kalbą, o teismas imsisi reikiamų priemonių.^[22 išnašal] Jūs taip pat turite teisę Lygtinio paleidimo komisijai pateikti Nukentėjusiojo asmens pareiškimą valų kalba, neatsižvelgiant į nusikaltėlio vietą ir paprašyti, kad sprendimo dėl lygtinio paleidimo santrauka būtų pateikta valų kalba.

2 Teisė: Kad nusikaltimo duomenys būtų įrašyti be nepagrįsto delsimo

2.1 Jūs turite teisę, kad policija nedelsiant po įvykio užfiksuotų nusikaltimo duomenis. Kai pranešate apie įvykį, Jūsų bus paprašyta pateikti išsamią informaciją apie nusikaltimą.

2.2 Jei Jūsų bus paprašyta duoti liudytojo parodymus, policija Jums paaiškins, kad Jums gali tekti duoti parodymus teisme, jei byla bus nagrinėjama teisme.

2.3 Jei Jūsų prašoma dalyvauti apklausoje, bet kokia apklausa turėtų vykti be nepagrįsto delsimo, apklausų skaičius turėtų būti kuo mažesnis ir, jei įmanoma, jas turėtų atlikti tas pats asmuo. Policija turi imtis visų būtinų priemonių, kad užtikrintų, jog Jūs (ir Jūsų šeima) neturėtumėte nereikalingų kontaktų su įtariamuoju.

2.4 Policija turi apsvarstyti, ar Jums būtų naudinga papildoma pagalba, pavyzdžiui, vertėjo pagalba, ir kad bet kokią apklausą padėtų atlikti tam tikslui apmokyti specialistai arba kad apklausas atliktų specialistai. Jie taip pat turi siekti užtikrinti, kad tai vyktų tam skirtose arba pritaikytose patalpose. Jei tai neįmanoma, policija pasakys kodėl.

2.5 Taip pat turite teisę prašyti, kad į apklausą būtų galima atsivesti pasirinktą asmenį. Jei tai neįmanoma, policija pasakys kodėl.

2.6 Jei policija arba Karališkoji prokuratūra mano, kad Jūsų įrodymų kokybei gali turėti neigiamos įtakos pažeidžiamumas, jie turi apsvarstyti, ar turite teisę gauti Registruoto tarpininko pagalbą (žr. 4 teisę), ir atlikti bet kokius kitus pagrįstus pakeitimus, pagrįstus Jūsų poreikiais.

Kas yra Registruotas tarpininkas?

Registruotas tarpininkas – tai savarankiškai dirbantis komunikacijos specialistas, padedantis pažeidžiamoms aukoms ir bendravimo sunkumų turintiems liudytojams duoti parodymus policijai ir teismui baudžiamosiose bylose.

Nusikaltimo aukai/liudytojui gali prireikti Registruoto tarpininko pagalbos dėl amžiaus, mokymosi negalios, psichikos sutrikimo ar fizinės negalios, kuri turi įtakos gebėjimui bendrauti. Dažnai tai yra skirtumas tarp to, ar liudytojas gali duoti parodymus, ar ne.

2.7 Jei baudžiamojo proceso tikslais reikalinga medicininė apžiūra, ji turi būti kiek įmanoma minmalesnė ir turi būti atliekama tik su Jūsų sutikimu.

2.8 Jei esate seksualinio smurto, smurto dėl lyties ar prievartos šeimoje auka, turite teisę reikalauti, kad apklausą atliekantis policijos pareigūnas būtų Jūsų pasirinktos lyties. Policija turi patenkinti Jūsų prašymą, nebent tai pakenktų proceso sąžiningumui. Jei taip atsitiks, policija pasakys, kodėl.

2.9 Jei esate laikomas pažeidžiamu, pavyzdžiui, jaunesnis nei 18 metų arba esate įbaugintas (žr. [Išplėstinės teisės](#)), policija paprašys Jūsų arba vieno iš Jūsų tėvų/globėjų, ar norite, kad Jūsų apklausa policijoje būtų įrašoma su vaizdu, kad Jums būtų lengviau pasakyti, kas atsitiko. Tai gali būti pateikta kaip Jūsų įrodymas teisme. Taip pat Jums gali būti suteikta galimybė, kad teismo kryžminio tyrimo įrodymai būtų iš anksto įrašyti anksčiau ir atskirai nuo bylos nagrinėjimo. Policija aptars šią galimybę su Jumis. Jei norite duoti parodymų teismo posėdyje, jei taikoma, teismas gali leisti Jums duoti parodymus ir kryžminę apklausą vykdyti per tiesioginio ryšio kambarį, esantį toli nuo teismo posėdžio vietos arba atokioje vietoje, kad būtų sumažinta rizika susitikti su kaltinamuoju. Tačiau, jei norite, parodymus galite duoti ir tiesiogiai teismo posėdžio metu. Prokurorai turėtų įspėti liudytojus, kad nors jie ir gali svarstyti, kaip norėtų duoti parodymus, dėl jų bus pateiktas prašymas teismui, o galutinį sprendimą priims teisėjas.

3 Teisė: Gauti informaciją, kai pranešama apie nusikaltimą

3.1 Jei policijai pranešate apie nusikaltimą arba Jūsų vardu pranešate apie įtarimą, arba su Jumis susisiekiama kaip su nukentėjusiuoju tyrimo metu, turite teisę gauti raštišką patvirtinimą apie pateiktą kaltinimą. Tai apima pagrindinę informaciją apie nusikaltimą, nusikaltimo nuorodos numerį ir policijos pareigūno, nagrinėjančio Jūsų bylą, kontaktinius duomenis. Patvirtinimas gali būti laiškas, el. laiškas, tekstinė žinutė arba rašytas ranka.

3.2 Jei policija mano, kad siunčiant rašytinį patvirtinimą gali kilti pavojus Jums pakenkti, pavyzdžiui, smurto šeimoje atvejais, ji turi pateikti patvirtinimą tokiu būdu, kuris nekeltų pavojaus Jūsų saugumui.

3.3 Policija paaiškins, kur galite gauti daugiau informacijos apie baudžiamojo teisingumo procesą ir savo, kaip nusikaltimų aukos, teises. Tai apima informaciją apie tai, kur ir kaip gauti patarimų ir pagalbos. Pavyzdžiui, kur tinkama ir įmanoma, kaip siekti kompensacijos (žr. 5 Teisę), gauti medicininę pagalbą, specialistų pagalbą, pvz., psichologinę pagalbą (įskaitant ikiteisminę terapiją ir konsultacijas), ir alternatyvų apgyvendinimą. Policija taip pat paaiškins, kokia tvarka gali būti taikoma, jei nevyenate Anglijoje ir Velse.

Saugaus apgyvendinimo prieinamumas

Jei patiriate smurtą artimoje aplinkoje, yra keletas organizacijų, kurios gali patarti ir padėti, kaip gauti saugų apgyvendinimą. Nacionalinė smurto artimoje aplinkoje pagalbos linija veikia 24 valandas per parą, kiekvieną metų dieną, dirba speciali ekspertų komandair ji pasiekama šiuo tel Nr.: 0808 2000 247. Samariečių darbuotojai taip pat dirba kiekvieną dieną, 24 valandas per parą ir yra pasiekiami šiuo tel. Nr.: 116 123. Taip pat šiuo atveju yra prieinamos ir kitos paslaugos, įskaitant socialines paslaugas, bendrosios praktikos gydytojus, vaistines ir Piliečių konsultacijų biurą, kurios gali suteikti daugiau informacijos ir padėti Jūsų vietovėje.

Daugiau informacijos rasite: www.gov.uk/report-domestic-abuse. Daugumoje pagalbą smurtą artimoje aplinkoje patiriantiems teikiančiose svetainėse yra galimybė greitai išėiti tiems, kurių laikas yra ribotas. Jei Jums gresia tiesioginis pavojus, kreipkitės į policiją telefonu 999.

3.4 Jei pažeidėjas yra pilnametis, turite teisę gauti informaciją apie Atkuriamąjį teisingumą iš policijos ir kaip gauti atkuriamojo teisingumo paslaugas savo vietovėje. Jei pažeidėjui yra mažiau nei 18 metų, Jūs turite teisę gauti informaciją apie Atkuriamąjį teisingumą iš Komandos, dirbančios su Jaunais nusikaltėliais. [\[23 išnaša\]](#)

3.5 Nors pradžioje policija yra atsakinga už informacijos apie Atkuriamąjį teisingumą teikimą, visi paslaugų teikėjai turi apsvarstyti, ar Jums būtų naudinga gauti šią informaciją bet kuriame baudžiamojo teisingumo proceso etape.

Kas yra Atkuriamasis teisingumas?

Atkuriamasis teisingumas yra procesas, kurio metu į bendravimą įtraukiami nuo nusikaltimo nukentėję asmenys ir už sukeltą žalą atsakingi asmenys. Tai suteikia galimybę kiekvienam, nukentėjusiam nuo konkretaus incidento, prisidėti prie žalos ištaisymo, o tai gali būti naudinga ieškant teigiamo kelio į priekį. Bendravimas gali būti įvairių formų, vieniems tai gali reikšti susitikimą su pažeidėju akis į akį, kitiems tai gali būti bendravimas laiškais, įrašytos apklausos ar vaizdo įrašai. Kad ir kuri Atkuriamojo teisingumo forma Jums būtų tinkamiausia, apmokyti pagalbininkai Jus paruos ir Jums padės.

Atkuriamasis teisingumas yra savanoriškas visoms šalims ir visi dalyvaujantys asmenys, įskaitant tarpininkus, turi įsitikinti, kad tai saugu ir tinkama tęsti. Tai įvyks tik tuo atveju, jei Jūs ir pažeidėjas, pripažinę pagrindinius bylos faktus, abu norėsite dalyvauti. Jūs neprivalote dalyvauti ir galite bet kada pasitraukti. Galite paprašyti dalyvauti Atkuriamojo teisingumo programoje Jums tinkamu laiku. Jums gali būti pasiūlyta galimybė dalyvauti, nes nusikaltėlis buvo nukreiptas ir ši galimybė įvertinta kaip saugi.

3.6 Visa informacija pagal šią Teisę turi būti pateikta per 5 darbo dienas (1 darbo diena pagal [Išplėstines teises](#)) nuo pranešimo apie nusikaltimą.

4 Teisė: Būti nukreiptam į tarnybas, kurios padeda nusikaltimų aukoms ir gauti paslaugas bei pagalbą, pritaikytas Jūsų poreikiams

Poreikių įvertinimas

4.1 Kai pranešate apie nusikaltimą policijai, turite Teisę į pagalbą. Tai apims įvertinimą, ar turite teisę gauti išplėstines teises, kaip nurodyta šio Kodekso 10 puslapyje. Kuo daugiau informacijos galėsite pateikti atliekant šį vertinimą, užtikrinsite, kad paslaugų teikėjai galės pasiūlyti pagalbą ir paramą, kuri geriausiai atitiktų Jūsų poreikius.

4.2 Viso Jūsų bylos tyrimo metu visi paslaugų teikėjai turi suteikti Jums galimybę būti iš naujo įvertintam, jei pasakysite, kaip pasikeitė Jūsų poreikiai.

4.3 Jei Jums reikės atvykti į teismą duoti parodymus, Liudytojų priežiūros skyrius Jums pasiūlys atskirą poreikių įvertinimą, kad nustatytų, ar Jums reikia papildomos pagalbos ir paramos prieš posėdį ir posėdžio metu.

Nukreipimas į pagalbą Nusikaltimų aukoms tiekiančias tarnybas

4.4 Nusikaltimų aukoms padedančios tarnybos padės Jums įveikti sunkumus ir, kiek įmanoma, atsigauti po nusikaltimo. Prieiga prie paramos yra nemokama, net jei apie nusikaltimą nebuvo pranešta policijai. Norėdami gauti daugiau informacijos apie paramą Jūsų vietovėje, susisiekite su vietos policija ir Nusikaltimų komisaru^[23] [išnaša](#) arba apsilankykite: www.gov.uk/get-support-as-a-victim-of-crime

4.5 Jei pranešate apie nusikaltimą policijai, turite teisę būti nukreiptas į tarnybą, kuri teikia pagalbą Nusikaltimų aukoms, įskaitant Atkuriamojo teisingumo tarnybas. Policija Jums suteiks informaciją apie visas Jūsų vietovėje teikiamas pagalbos paslaugas. Per 2 darbo dienas būsite nukreipti į pagalbą teikiančias tarnybas, o šios tarnybos stengsis laiku suteikti prieigą prie pagalbos, atsižvelgiant į prieinamumą.

4.6 Jei nuspręsite nepranešti apie nusikaltimą policijai, vis tiek turite Teisę bet kada gauti pagalbos paslaugas. Galite tiesiogiai susisiekti su vietos pagalbą teikiančiomis tarnybomis. Jei norite rasti pagalbą teikiančias tarnybas šalia Jūsų, susisiekite su vietos policija ir Nusikaltimų komisaru^[24] [išnaša](#) arba apsilankykite: www.gov.uk/getsupport-as-a-victim-of-crime

4.7 Jei esate asmuo praradęs artimą giminaitį, turite teisę, kad policija Jums skirtų Šeimos ryšių palaikymo pareigūną, jei Vyresnysis tyrimo pareigūnas mano, kad tai tinkama (taip atsitiks daugeliu atvejų). Jūsų Šeimos ryšių pareigūnas paprastai veiks kaip vienintelis kontaktinis asmuo tarp Jūsų ir paslaugų teikėjų. Jei Jūsų byla yra susijusi su įtarimu dėl žmogžudystės ar nužudymo, Jūs taip pat turite teisę būti nukreiptas į Nacionalinę žmogžudysčių tarnybą ir bet kurią kitą atitinkamą specialistų pagalbos tarnybą. Šis pasiūlymas paprastai pateikiamas per Jūsų Šeimos ryšių pareigūną.

Kas yra Nacionalinė žmogžudysčių tarnyba?

Nacionalinė žmogžudysčių tarnyba yra nemokama paslauga, teikianti emocinę, praktinę, specialistų ir bendraamžių pagalbą šeimoms, nukentėjusioms nuo žmogžudystės ar nužudymo, taip pat ir po teroro akto.

4.8 Atsižvelgiant į Jūsų poreikius ir bylos pobūdį, Jums gali būti pasiūlyta specialisto pagalba, pavyzdžiui, nepriklausomo Patarėjo dėl patirto seksualinio smurto arba nepriklausomo Patarėjo smurto artimoje aplinkoje klausimais. Jūsų patarėjas paprastai veiks kaip vienintelis kontaktinis asmuo per visą bylos nagrinėjimo laikotarpį ir Jūsų vardu bendraus su policija, Liudytojų priežiūros skyriumi ir Karūnos prokuratūra.

Koks yra nepriklausomo Patarėjo seksualinio smurto klausimais arba nepriklausomo Patarėjo smurto šeimoje klausimais vaidmuo?

Nepriklausomas Patarėjas dėl patirto seksualinio smurto yra patarėjas, dirbantis su žmonėmis, patyrusiais išprievartavimą ir seksualinę prievartą, neatsižvelgiant į tai, ar jie apie tai pranešė policijai.

Nepriklausomi patarėjai smurto šeimoje klausimais dirba su smurto šeimoje aukomis, kad suprastų jų išgyvenimus ir neturtinės žalos riziką. Jie kartu su

nusikaltimų auka parengs individualų saugos planą, kad užtikrintų, jog jie turi viską, ko reikia, kad taptų saugūs ir pradėtų atstatyti savo gyvenimą be prievartos. Į šį planą gali būti įtraukta pagalba nusikaltimų aukoms gauti įstatymų nustatytas paslaugas (pvz., sveikatos priežiūros ir apgyvendinimo paslaugas), atstovauti juos Kelių agentūrų rizikos vertinimo konferencijoje ir naudotis kitomis savanoriškomis paslaugomis jų bendruomenėse. Nepriklausomi patarėjai smurto šeimoje klausimais yra nepriklausomi nuo įstatymų nustatytų tarnybų ir gali suteikti nusikaltimų aukoms atitinkamą informaciją bei patarimus, atsižvelgiant į jų poreikius.

4.9 Jei Jūsų reikalaujama duoti parodymus teisme, Jūs turite teisę būti nukreiptam į Pagalbos liudytojams tarnybą (žr. 8 Taisyklę).

4.10 Pasibaigus Jūsų bylai, nepriklausomai nuo rezultato, turite teisę gauti sinukreipimą į pagalbos tarnybą, net jei anksčiau į ją nesikreipėte. Norėdami rasti šalia Jūsų esančias tarnybas, kurios padėtų nusikaltimų aukoms, susisiekite su vietos policijoa ir Nusikaltimų komisaru [\[25 išnaša\]](#) arba apsilankykite: www.gov.uk/get-support-as-a-victim-of-crime

Specialiosios priemonės

4.11 Jūs turite teisę, kad Jūsų poreikius įvertintų policija arba Liudytojų priežiūros skyrius, kad nustatytų, ar esate tinkamas ir ar Jums būtų naudinga duoti parodymus, naudojantis specialiomis priemonėmis. [\[26 išnaša\]](#) Policija arba Liudytojų priežiūros skyrius paaiškins, kokios specialios priemonės gali būti taikomos, ir paprašys Jūsų nuomonės, dėl ko norėtumėte kreiptis.

Kokios yra specialiosios priemonės?

Pažeidžiamos arba įbaugintos aukos ir liudytojai gali prašyti, kad teismo proceso metu būtų taikomos specialios priemonės, kurios padėtų jiems duoti geriausius parodymus teisme ir palengvintų su parodymų teikimu susijusį stresą. Jei reikia, teismas spręs, ar taikyti specialias priemones.

Įprastos specialiosios priemonės yra: ekranas/uždanga aplink liudytojų sakyklą arba parodymų davimas tiesioginiu vaizdo ryšiu iš atskiros patalpos teisme arba specialiosios tiesioginio ryšio svetainės pagalba už teismo pastato ribų, kad Jums nereikėtų susidurti su atsakovu ir teismo stebėtojais.

Kitos specialiosios priemonės apima:

- parodymų davimą privačiai, teismo salėje neleidžianta dalyvauti spaudos atstovams ar viešiesiems asmenims;
- teisėjo ir Karūnos teismo gynybos ir kaltinimo advokatų perukų ir mantijų nuėmimas;
- naudotis komunikacijos priemonėmis arba tarpininko pagalba suprasti klausimus; arba

- pateikti parodymus arba surengti kryžmine apklausą iš anksto įrašytu vaizdo įrašu, o tai reiškia, kad liudytojui nereikia duoti parodymų teismo posėdyje (dėl parodymų davimo liudytojais negali pakeisti savo nuomonės iš išankstinio įrašymo į dalyvavimą teisme).

4.12 Prokuroro prašymu teisėjas arba magistratas nuspręs, ar taikyti specialiąsias priemones. Liudytojų priežiūros skyrius Jums praneš apie teisėjo arba magistrato sprendimą (žr. 8 Teisę), o Jos Didenybės teismų ir tribunolų tarnybos teismo darbuotojai užtikrins, kad teisme būtų prieinamos visos specialiosios priemonės.

5 Teisė: Gauti informaciją apie kompensacijas

Teismo priteista kompensacija

5.1 Jei kaltinamasis prisipažįsta arba yra pripažintas kaltu, teisėjas arba magistratas gali jį įpareigoti sumokėti Jums kompensaciją už bet kokius nuostolius, žalą ar sužalojimą, padarytą dėl nusikaltimo. Turite teisę gauti policijos informaciją, kaip reikalauti kompensacijos, ir Jūsų gali būti paprašyta pateikti įrodymus apie bet kokį praradimą ar žalą, pavyzdžiui, kvitus arba kainas dėl nusikaltimo metu padarytos žalos atlyginimo.

Sužalojimų dėl nusikaltimų kompensavimo schema

5.2 Jei patyrėte rimtą fizinį ar psichologinį sužalojimą dėl tiesioginio smurtinio nusikaltimo, galite turėti teisę į kompensaciją pagal Sužalojimų dėl nusikaltimų kompensavimo schemą (schemą). [\[27 išnašai\]](#) Schema skirta asmenims, kurie patyrė sužalojimus Anglijoje, Velse ir Škotijoje Jūs turite teisę gauti policijos informaciją, kaip kreiptis dėl kompensacijos pagal Schemą [\[28 išnašai\]](#) (žr. 3 Teisę).

5.3 Už schemos administravimą atsakinga Sužalojimų dėl nusikaltimų kompensavimo tarnyba.

5.4 Neatidėliokite prašymo pateikimo. Turite pateikti prašymą taip greitai, kaip praktiškai įmanoma. Paprastai tai turėtų įvykti per dvejus metus nuo incidento datos. Sužalojimų dėl nusikaltimų kompensavimo tarnyba gali pratęsti terminus tik esant išskirtinėms aplinkybėms. 29 Jei įvykio metu buvote jaunesnis nei 18 metų, taikomos kitos taisyklės. Kad galėtumėte gauti kompensaciją, turėsite atitikti platesnius tinkamumo kriterijus, kaip nustatyta Schemoje.

5.5 Neturėtumėte laukti, kol bus pritaikytas baudžiamojo proceso rezultatas. Jūsų paraiška nėra priklausoma nuo nusikaltėlio teistumo. Tačiau Sužalojimų dėl nusikaltimų kompensavimo tarnyba gali atidėti Jūsų prašymą, kol sužinosite bylos nagrinėjimo rezultatus, jei nėra pakankamai informacijos, kad būtų galima galėtų pateikti ieškinį.

5.6 Schema yra paskutinė priemonė. Jei yra galimybė gauti kompensaciją kitur, turėtumėte tai padaryti. Skiriant kompensavimą pagal schemą, bus atsižvelgta į kitas Jums išmokėtas kompensacines išmokas, pvz., teismo paskirtą kompensaciją arba civilinį asmens žalos atlyginimą. Sužalojimų dėl nusikaltimų kompensavimo tarnyba gali atidėti sprendimo dėl ieškinio priėmimą, kol imsitės pagrįstų veiksmų, kad gautumėte kompensaciją kitais Jums prieinamais būdais, ir lauksite tų veiksmų rezultatų.

5.7 Kai pateiksite prašymą, Sužalojimų dėl nusikaltimų kompensavimo tarnyba patvirtins, kad Jūsų prašymas buvo gautas, ir atsakys į visą rašytinį susirašinėjimą dėl jūsų prašymo per 20 darbo dienų nuo jo gavimo.

5.8 Išnagrinėjus Jūsų prašymą, Jums bus suteikta informacija apie teisę peržiūrėti Sužalojimų dėl nusikaltimų kompensavimo tarnybos sprendimą, įskaitant šio sprendimo peržiūros tvarką ir terminus.

5.9 Daugiau informacijos apie tai, kaip kreiptis dėl kompensacijos, galite rasti adresu: www.gov.uk/claimcompensation-criminal-injury, taip pat iš policijos, vietos pagalbos tarnybos arba susisiekus su Sužalojimų dėl nusikaltimų kompensavimo tarnybos telefonu: 0300 003 3601.^[30]

5.10 Nors tai nėra numatyta Kodekse, JK piliečiai, sužeisti per teroro išpuolius užsienyje taip pat gali turėti teisę gauti kompensaciją pagal Užsienio šalių terorizmo aukoms kompensavimo schemą. Daugiau informacijos apie tai, kaip kreiptis dėl kompensacijos, galite rasti adresu: www.gov.uk/compensation-victim-terrorist-attack, arba susisiekus su Sužalojimų dėl nusikaltimų kompensavimo tarnybos telefonu: 0300 003 3601.^[30 išnašai]

Civilinė (ne baudžiamoji) kompensacija

5.11 Gali būti įmanoma reikalauti kompensacijos iš įtariamojo ar nusikaltėlio ne baudžiamosios teisenos procese. Jei norite apsvarstyti galimybę kreiptis dėl civilinės kompensacijos, turėtumėte kreiptis teisinės konsultacijos ir pagalbos į advokatą.

Teisinė konsultacija/ pagalba dėl kompensacijos

5.12 Jei Jums reikalinga teisinė konsultacija ir (arba) pagalba, turėtumėte susisiekti su advokatu. Jei gaunate mažas pajamas arba gaunate pašalpas, galite gauti teisinę pagalbą, kuri padėtų padengti išlaidas. Daugiau informacijos apie tai, ar turite teisę gauti Teisinę pagalbą, rasite adresu: www.gov.uk/legal-aid

5.13 Norėdami rasti vietos advokatą, turėtumėte susisiekti su Teisininkų draugija: www.lawsociety.org.uk

6 Teisė: Gauti informaciją apie tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą

6.1 Jūs turite teisę gauti iš policijos informaciją, kai priimami pagrindiniai sprendimai dėl tyrimo, ir, jei taikoma, per 5 darbo dienas (1 darbo diena pagal [Išplėstines teises](#)) kai įtariamasis bus:

- suimtas;
- apklaustas, pateikus įspėjimą;
- paleistas, nepateikus kaltinimo; ir
- paleistas už policijos užstatą arba pradėtas tyrimas arba jei pakeičiamos arba panaikinamos užstato sąlygos.

6.2 Jei policija nuspręs nenagrinėti Jūsų bylos, Jums bus pateiktas šio sprendimo paaiškinimas per 5 darbo dienas (1 darbo diena pagal [Išplėstines teises](#)). Policija taip pat pasiūlys Jums siuntimą į pagalbos tarnybą.

6.3 Kai policija imsis Jūsų bylos tyrimo, ji aptars su Jumis, kaip dažnai norėtumėte gauti naujienas ir koks yra pageidaujamas susisiekimu su Jumis būdas. Savo nuostatas galite atnaujinti bet kuriuo metu.

6.4 Tyrimas ir sprendimas, ar byla turi būti perduota teismui, gali užtrukti ilgai, o tarp pagrindinių sprendimų gali praeiti daug laiko tarpų. Policija aptars su Jumis, ar norėtumėte, kad su Jumis būtų susiekta per šį laiką, ir pateiks kontaktinius duomenis, jei tyrimo metu kils klausimų.

6.5 Gali būti, kad paslaugų teikėjas negalės Jums pateikti naujinių ir (arba) pasinaudoti pageidaujamu susisiekimu būdu, tačiau tokiais atvejais jis Jums pasakys, kodėl.

6.6 Kai kuriais atvejais policija arba Karališkoji prokuratūra gali nuspręsti nagrinėti bylą neperdavus jos į teismą. Tai vadinama nagrinėjimu ne teismine tvarka^[31 išnaša] Tai leidžia gana greitai išspręsti incidentą ir tai gali būti veiksmingiau užkertant kelią tolesniems pažeidimams.

6.7 Kai policija ar Karališkoji prokuratūra svarsto galimybę nagrinėti bylą ne teismo tvarka, turite Teisę būti paklaustas Jūsų nuomonės ir į tai atsižvelgti priimant sprendimą. Jei tai neįmanoma dėl praktinių priežasčių, policija arba Karališkoji prokuratūra Jums pasakys, kodėl.

6.8 Policija arba Karališkoji prokuratūra priims galutinį sprendimą, įvertinusi visas nusikaltimo aplinkybes ir Jūsų nuomonę. Jūs turite teisę per 5 darbo dienas (1 darbo diena pagal [Išplėstines teises](#)) nuo tada, kai pažeidėjui buvo suteiktas neteisminis sprendimas, būti informuotas apie sprendimo priežastis.

6.9 Kai policija baigs tyrimą, ji gali nuspręsti, kas turėtų vykti toliau, arba, jei nusikaltimas yra sunkesnis, perduoti informaciją Karališkosios prokuratūros tarnybai, kuri nuspręs, ar pakanka įrodymų bylai perduoti teismui.

6.10 Jei policija ar Karališkoji prokuratūra nusprendžia netraukti įtariamojo baudžiamojon atsakomybėn, turite teisę per 5 darbo dienas (1 darbo diena pagal [Išplėstines teises](#)) gauti informaciją apie sprendimą:

- apie sprendimo priežastis;
- kaip galite gauti daugiau informacijos;
- kaip prašyti peržiūros ir pareikšti pareiškimus pagal Nacionalinės policijos vadovų tarybą arba Karališkosios prokuratūros nusikaltimų aukų teisės į peržiūrą schemą; [\[32 išnašai\]](#); ir
- kaip būti nukreiptam į pagalbos tarnybą.

6.11 Jei esate nepatenkinti policijos ar Karališkosios prokuratūros sprendimu netraukti įtariamojo baudžiamojon atsakomybėn, turite teisę prašyti peržiūros pagal Nacionalinės policijos vadovų tarybos arba Karališkosios prokuratūros nusikaltimų aukų teisės peržiūrėti schemą.

Kas yra Nusikaltimų aukų teisės peržiūrėti schema?

Nusikaltimų aukų teisės į peržiūrą schema suteikia nusikaltimų aukoms teisę prašyti peržiūrėti policijos arba Karališkosios prokuratūros sprendimą netraukti baudžiamojon atsakomybėn arba nutraukti bylą.

Policija

Nusikaltimų aukų teisės į peržiūrą schema suteikia nusikaltimų aukoms teisę prašyti peržiūrėti policijos sprendimą nepatraukti įtariamojo baudžiamojon atsakomybėn. Tai taikoma atvejams, kai įtariamasis buvo nustatytas ir apklausiamas, pateikus įspėjimą, po sulaikymo arba savanoriškai. Jūs turite Teisę prašyti peržiūros, jei policija nusprendžia:

- nekelti ieškinio tais atvejais, kai jie turi teisę teikti kaltinimus; arba kai
- byla neatitinka kriterijų, kad būtų galima perduoti nagrinėjimą Karališkajai prokuratūrai, kad būtų priimtas sprendimas dėl kaltinimo.

Karališkoji prokuratūra

Nusikaltimų aukų teisės į peržiūrą schema suteikia aukoms teisę prašyti, kad Karališkosios prokuratūros sprendimas nepateikti kaltinimų arba nutraukti visą procesą būtų peržiūrėtas. Pagal schemą galite prašyti peržiūrėti šiuos sprendimus:

- nepateikti kaltinimų;
- nutraukti (arba atšaukti Magistratų teisme) visus kaltinimus ir taip užbaigti visą teisminį procesą;
- nesiūlyti pateikti įrodymų visuose procesuose; arba
- palikti visus kaltinimus procese „gulėti byloje“ (šis terminas vartojamas tokiomis aplinkybėmis, kai Karališkoji prokuratūra priima sprendimą netęsti nagrinėjimo ir prašo leisti kaltinimus palikti „gulėti byloje“, pažymėtą „negali būti tęsiama be šio teismo ar apeliacinio teismo leidimo“).

6.12 Jei esate nukentėjęs/si konkrečioje byloje [\[34 išnašai\]](#), kai Karališkoji prokuratūra praneša Jums apie sprendimą nepateikti kaltinimų įtariamajam, turite Teisę būti pasiūlytam ysitikimui, nebent Karališkoji prokuratūra nuspręstų, kad susitikimas neturėtų įvykti. Tais retais atvejais, kai Karališkoji prokuratūra nuspręs, kad susitikimas netinkamas, šis sprendimas Jums bus paaiškintas.

6.13 Jei įtariamasis yra apkaltintas nusikaltimu (-ais), Jūs turite teisę gauti informaciją iš policijos per 5 darbo dienas (1 darbo diena pagal [Išplėstines teises](#)) apie:

- nusikaltimą, kuriuo jie kaltinami;
- pirmojo teismo posėdžio datą, laiką ir vietą; ir
- kai įtariamasis paleidžiamas pagal susitarimą atvykti į teismą, bet kokiomis užstato sąlygomis ir bet kokie šių sąlygų pakeitimai.

6.14 Jei esate netekęs artimo giminaičio reikalavimus atitinkančioje byloje [\[35 išnašai\]](#), turite teisę gauti pasiūlymą susitikti su Karališkosios prokuratūros tarnyba prieš priimant sprendimą, ar reikia teikti kaltinimus įtariamajam ar ne. Jei bus priimtas sprendimas pareikšti kaltinimą, Karališkoji prokuratūra paaiškins, kaip greičiausiai klostysis byla, ir atsakys į visus Jums kilusius klausimus. Karališkosios prokuratūros tarnyba taip pat aptars Jūsų poreikius ir kartu susitars, kaip reguliariai gausite naujienas.

6.15 Jei po to, kai įtariamasis buvo apkaltintas nusikaltimu (-ais), Karališkoji prokuratūra nusprendžia nutraukti kaltinimą ir pateikti kitą kaltinimą, iš esmės pakeisti kaltinimą arba nutraukti bylą, turite Teisę gauti informaciją apie priežastį, kodėl ir kur nuspręsta sustabdyti bylą, kaip prašyti peržiūros pagal Karališkosios prokuratūros nusikaltimų aukų teisės į peržiūrą schemą, jei nesutinkate su jų sprendimu.

7 Teisė: Pateikti Asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą

7.1 Priklausomai nuo asmeninių poreikių ir aplinkybių, turite teisę pateikti Asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą, kur savais žodžiais paaiškintumėte, kaip nusikaltimas paveikė Jus fiziškai, emociškai, finansiškai ar bet koku kitu būdu. Tai skiriasi nuo liudytojo parodymų. Asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą svarsto teisėjas arba magistratas, spręsdamas, kokią bausmę kaltinamasis turėtų skirti, ir jis taip pat gali padėti paslaugų teikėjams apsvarstyti, kokios papildomos paramos Jums ir (arba) Jūsų šeimai gali prireikti.

7.2 Jei esate netekęs artimojo giminaičio, turite teisę pateikti Asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą ir Teisę turėti kažkokį asmeninį, kai tai darote, nepaisant to, ar davėte liudytojo parodymus.

7.3 Kad būtų lengviau apsispręsti, ar norite jį pateikti, turite teisę, kad policija, pranešdama apie nusikaltimą, suteiktų informaciją apie Asmeninį nukentėjusiojo pareiškimo pateikimo procesą. Jei nuspręsite pateikti asmeninį pareiškimą, Jūsų bus paprašyta nurodyti, ar norite garsiai perskaityti savo pareiškimą teisme, ar norite, kad jį perskaitytų Jūsų vardu. Taip pat galite paprašyti policijos kopijos ir Jums bus suteikta galimybė pateikti papildomą Asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą, atspindintį besikeičiantį nusikaltimo poveikį.

7.4 Jei teisiaramasis prisipažįsta esąs kaltas arba yra pripažintas kaltu, o Jūs paprašėte, kad Jūsų pareiškimas būtų perskaitytas garsiai (arba paleistas jo įrašas) teisme, teisėjas arba magistratas nuspręs, ar ir kokios Jūsų asmeninio pareiškimo dalys turi būti perskaitytos garsiai (ar paleistas jo įrašas), ir kas turėtų tai perskaityti. Teisėjas arba magistratas, priimdamas sprendimą, visada atsižvelgs į Jūsų pageidavimus, nebent yra rimta priežastis to nedaryti. Liudytojų priežiūros skyrius praneš Jums apie teisėjo ar magistrato sprendimą.

7.5 Jūs neprivalote patys perskaityti aukos pareiškimo, kaip ir nėra prievolės jam būti perskaitytam Jūsų vardu. Jei iš pradžių nuspręsite perskaityti savo asmeninį pareiškimą, bet vėliau nuspręsite, kad to nenorite, galite persigalvoti. Jūsų asmeninį pareiškimą teisėjas ar magistratas svarstys taip pat, nesvarbu, ar jis teisme bus perskaitytas (ar paleistas jo įrašas), ar ne.

7.6 Be įvardinto verslo kontaktinio punkto, galinčio sudaryti Asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą, bet kokio dydžio įmonės gali sudaryti poveikio verslui pareiškimą. Tai panašu į Asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą ir bus naudojamas teisme taip pat, tačiau leidžia įmonei paaiškinti, kaip nusikaltimas jį paveikė, pvz., tiesioginius finansinius nuostolius, veiklos sutrikimus ar žalą reputacijai.

7.7 Nurodytas kontaktinis punktas turi teisę, kad policija, pranešdama apie nusikaltimą, suteiktų informaciją apie poveikio verslui procesą, padėti.

7.8 Daugiau informacijos apie asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą ir pareiškimo apie poveikį verslui procesą galima gauti iš policijos ir adresu:

www.gov.uk/government/publications/victimpersonal-statement

Kada galiu pateikti Asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą?

Asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą galite pateikti bet kuriuo metu prieš skiriant bausmę nusikaltėliui, tačiau prasidėjus teismo posėdžiui galite neturėti galimybės to padaryti, ypač jei teisiamasis prisipažįsta esąs kaltas. Daugeliui nukentėjusiųjų aukų geriausias laikas pateikti asmeninį aukos pareiškimą yra tada, kai jiems pasakoma, kad įtariamajam pareikšti kaltinimai, ir tuomet gali būti aiškesnis visas nusikaltimo poveikis. Atliekant Jūsų poreikių vertinimą arba liudytojų parodymus, policija vis tiek gali paprašyti išsamios informacijos apie pradinį poveikį.

Ar galiu persigalvoti arba atnaujinti savo asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą?

Kai pateikiate asmeninį aukos pareiškimą, jis tampa teismo dokumentų dalimi ir negalite jo atsiimti ar pakeisti. Tačiau jei prisimenate ką nors svarbaus arba jaučiate, kad nusikaltimo poveikis Jums pasikeitė, galite pateikti kitą pareiškimą.

Ar kaltinamasis turės galimybę peržiūrėti mano asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą?

Jei byla pasieks teismą, atsakovui paprastai bus leista perskaityti Jūsų asmeninį pareiškimą. Kaip ir kitų įrodymų atveju, jei teismas sutinka, kad jie yra svarbūs bylai, gynyba gali užduoti Jums klausimų apie Jūsų asmeninio pareiškimo turinį. Jeigu teisme Jūsų pareiškimas būtų perskaitytas garsiai, tai, kas pasakyta, gali būti pranešta žiniasklaidai.

Kiti klausimai arba pagalba įrašyti asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą

Jei turite klausimų apie asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą, kaip jis bus naudojamas arba ką į jį įtraukti, galite pasikalbėti su policija, Liudytojų priežiūros skyriumi arba nusikaltimų aukoms skirta pagalbos tarnyba. Jie taip pat gali padėti jums jį įrašyti.

Asmeniniai nukentėjusiųjų pareiškimai Lygtinio paleidimo teismo posėdžiuose ar nuosprendžio peržiūros ^[36 išnaša] posėdžiuose

7.9 Galite paprašyti, kad Jūsų pirminis nukentėjusiojo pareiškimas būtų naudojamas nuosprendžių peržiūros ir Lygtinio paleidimo komisijos posėdžiuose. Tačiau Jūs turite teisę šiems posėdžiams galite pateikti naują asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą, kuriame galėtumėte paaiškinti, kaip nusikaltimas ir toliau veikia Jus ir (arba) Jūsų šeimą, ir kokį poveikį Jums gali turėti bet koks vieno iš šių posėdžių rezultatas. Lygtinio paleidimo komisijai pateiktam nukentėjusiojo pareiškimui taikomos skirtingos taisyklės (žr. 11 Teisė).

8 Teisė: Gauti informaciją apie teismą, teismo procesą ir Jūsų, kaip liudytojo, vaidmenį

8.1 Jei byla perduodama teismui, turite Teisę, kad Liudytojų priežiūros skyrius Jums pateiktų informaciją per 5 darbo dienas (1 darbo diena pagal [Išplėstines teises](#)) nuo tada, kai jie gavo informaciją iš teismo, o tai bus per 5 darbo dienas nuo atitinkamo posėdžio:

- apie bet kurio posėdžio laiką, datą ir vietą (visiems nukentėjusiems per 1 darbo dieną);
- apie bet kokio teismo posėdžio dėl spaleidimo pagal susitarimą baigtį (ir atitinkamas susitarimo sąlygas, bet kokius svarbius šių susitarimo sąlygų pakeitimus ir tų pakeitimų priežastis);
- ar įtariamajam buvo išduotas arešto orderis ir posėdžio rezultatai, ar įtariamasis vėl suimtas; ir
- apie bet kurio teismo posėdžio rezultatus, jei įtariamasis buvo suimtas dar kartą.

8.2 Jei įtariamasis nepripažįsta savo kaltės ir Jūs privalote atvykti į teismą, turite Teisę:

- gauti Liudytojų priežiūros skyrius informaciją, ar turite duoti parodymus per 1 darbo dieną (taikoma visiems anukentėjusiems) nuo tada, kai jie gavo informaciją iš Karališkosios prokuratūros;
- į Jūsų poreikių įvertinimą ir gauti siuntimą į Liudytojų pagalbos tarnybą, kuri gali susitarti dėl vizito į teismą iki bylos nagrinėjimo datos, kad susipažintų su medžiaga, arba kitą pagalbos tarnybą (žr. 4 Teisė); ir
- būti informuotas apie bet kokių specialių priemonių taikymo rezultatus (žr. 4 Teisė).

8.3 Jei Jūsų reikalaujama duoti parodymus, galėsite prisiminti skaitydami (arba žiūrėdami, jei jie buvo užfiksuoti) savo Liudytojo parodymus. Jei įmanoma, jei teismas leidžia, prokuroras susitiks su Jumis prieš atvykstant į teismą, kad paaiškintų, kas nutiks, ir atsakytų į visus Jums rūpimus klausimus.

8.4 Jei esate netekęs artimojo giminaičio, turite Teisę reikalauti iš savo Šeimos ryšių pareigūno arba Liudytojų priežiūros skyriaus, leidimo apsilankyti teisme prieš bylos nagrinėjimo datą ir kad būtų leista susipažinti su medžiaga, nepaisant to, ar privalote duoti parodymus. Taip pat turite teisę gauti pasiūlymą susitikti su Karališkosios prokuratūros prokuroru arba advokatu, kuris pristatys bylą teisme. Šis susitikimas paprastai įvyks prieš pat teisminį nagrinėjimą ir yra galimybė prisistatyti bei užduoti visus Jums rūpimus klausimus.

8.5 Atvykę į teismą ir, jei įmanoma, galėsite įeiti per kitą įėjimą nei atsakovas ir laukti atskiroje laukimo zonoje prieš ir po ūsų bylos nagrinėjimo. Kai kuriuose teismų rūmuose šiuo metu nėra atskirų įėjimų nusikaltimų aukoms, tačiau, jei apie tai bus

pranešta, Jos Didenybės teismų ir tribunolų tarnybos darbuotojai pasirūpins, kad Jums nereikėtų matyti kaltinamojo atvykus.

8.6 Teismo nagrinėjimo metu gali tekti palaukti, kol duosite parodymus. Jos Didenybės teismų ir tribunolų tarnybos teismo darbuotojai paskirs Jums kontaktinį tasmenį teisme (kuris gali būti Liudytojų pagalbos tarnybos narys), kad Jus informuotų apie eigą, ir jie arba Karališkosios prokuratūros prokuroras ar advokatas Jums pasakys, kiek maždaug laiko tikriausiai reikės laukti.

8.7 Kartais Jums gali prireikti grįžti į teismą kitą dieną, jei taip atsitiks, Jos Didenybės teismų ir tribunolų tarnybos teismo darbuotojai arba Karališkosios prokuratūros prokuroras ar advokatas Jums pasakys, kodėl.

Pagalba dalyvaujant teisme

Atvykimas į teismą gali sukelti nerimą bet kuriam nukentėjusiajam. Tačiau prieš teismą su Jumis susisieks Liudytojų priežiūros skyriaus atstovas. Jie ne tik užtikrins 8.1, 8.2 ir 8.4 punktuose išvardytas Teises, bet ir gali suteikti praktinių gairių ir patarimų, kurie Jums padės. Tai apima:

- paaiškinimą ko tikėtis teisme, ir atsakyti į visus Jums rūpimus klausimus apie teismo procesą;
- jei nusikaltimų aukai yra mažiau nei 18 metų, suteikiama informacija jauniems liudytojams;
- siūlomą pagalbą kreipiantis į teismą ir planuojant ir (arba) organizuojant kelionę ar apgyvendinimą;
- siūlomą pagalbą organizuojant vaiko priežiūrą arba papildomą pagalbą, kad galėtumėte atvykti į teismą;
- informaciją apie liudytojų išlaidų ir pašalpų reikalavimą;
- būti nukreiptas į Karališkosios prokuratūros tarnybą, kuri atsakys į visus Jūsų klausimus apie nuosprendį, į kuriuos Liudytojų priežiūros skyrius negali atsakyti; ir
- gauti siuntimą į tarnybas, kurios padeda aukoms prieš atvykstant į teismą, jo metu arba po jo.

9 Teisė: Gauti informaciją apie bylos baigtį ir bet kokias apeliacijas

9.1 Pasibaigus bylos nagrinėjimui turite teisę, [\[37 išnašai\]](#), kad Liudytojų priežiūros skyrius per 1 darbo dieną nuo tos dienos, kai gavo informaciją iš teismo, praneštų apie baigtį, įskaitant, jei įmanoma, trumpą sprendimo motyvų santrauką.

9.2 Jei kaltinamasis yra nuteistas (pripažintas kaltu), Jūs turite teisę, kad Liudytojų priežiūros skyrius per 1 darbo dieną nuo nuosprendžio paskelbimo, tai bus per 5 darbo dienas nuo bylos baigties, Jums pateiktų informaciją apie nuosprendį, įskaitant trumpą paaiškinimą apie nuosprendžio prasmę ir poveikį. Jei turite klausimų dėl nuosprendžio, į kuriuos Liudytojų priežiūros skyrius negali atsakyti, turite teisę būti nukreiptas į Karališkosios prokuratūros tarnybą, kuri atsakys į visus klausimus, į kuriuos Liudytojų priežiūros skyrius negali atsakyti.

9.3 Jei esate patyręs artimojo netektį, turite teisę gauti pasiūlymą susitikti su Karališkosios prokuratūros tarnyba:

- po apkaltinamojo nuosprendžio, bet prieš teisiamojo nuosprendžio priėmimą patvirtinti, kad buvo pateiktas nusikaltimų aukos pareiškimas, arba patvirtinti, kad jis yra atnaujintas (šis susitikimas paprastai įvyks teisme);
- po nuosprendžio posėdžio, siekiant paaiškinti paskirtą nuosprendį (šis susitikimas paprastai vyksta teisme);
- tais atvejais, kai kaltinamasis pripažįstamas nekaltu arba nuteistas dėl ne tokio rimto kaltinimo, pasiūlymas surengti susitikimą bus pateiktas praėjus kelioms savaitėms po bylos baigimo, nebent Karališkoji prokuratūra nuspręstų, kad tai netinkama. Tais retais atvejais, kai jie nuspręš, kad susitikimas netinkamas, šis sprendimas Jums bus paaiškintas. Tikrasis susitikimo laikas bus numatytas pagal šeimos pageidavimus ir su Jumis bus susisiekiama aptarti, kada jis turėtų įvykti; ir
- žmogžudystės byloje, kai visi kaltinamieji pripažįstami nekaltais dėl visų kaltinimų, policija ir Karališkoji prokuratūra laikysis proceso, nustatyto Nacionaliniuose paramos netektį patyrusioms šeimoms standartuose. Nacionalinius paramos standartus galima rasti Karališkosios prokuratūros svetainėje adresu: www.cps.gov.uk o policija pateikia kopiją netektį patyrusioms šeimoms kaip netekties atveju paketo dalį.

Jei manote, kad nusikaltėliui skirta bausmė yra per maža

9.4 Kai kuriose (bet ne visose) bylose, kai nuosprendis priimtas Karūnos teisme, galite prašyti, kad [\[38 išnašai\]](#) Generalinis prokuroras [\[39 išnašai\]](#) perduotų nuosprendį Apeliaciniam teismui, kad šis jį peržiūrėtų. Tai galima padaryti tik tuo atveju, jei Generalinis prokuroras mano, kad nuosprendis buvo ne tik švelnus, bet ir „neteisingai švelnus“ [\[40 išnašai\]](#), todėl nuosprendį priėmęs teisėjas padarė šiurkščią klaidą arba paskyrė bausmę, nepatenkančią į bausmių diapazoną, kuris pagrįstai galimas bylos aplinkybėmis.

9.5 Jei Generalinis prokuroras mano, kad nuosprendis atitinka „neteisėtai švelnaus“ standartą, byla perduodama Apeliaciniam teismui. Generalinis prokuroras turi išnagrinėti šį klausimą kuo greičiau po nuosprendžio, bet ne vėliau kaip 28 kalendorines dienas po nuosprendžio paskyrimo (darbo valandomis ir skiriant

pakankamai laiko apsvarstymui). Apeliaciniam teismui sutikus, bausmė gali būti sugriežtinta.

9.6 Liudytojų priežiūros skyrius Jus informuos apie schemą, kai Jums bus pristatytas byloje priimtas nuosprendis.

Jeigu nusikaltęs asmuo teikia apeliaciją

9.7 Kartais nusikaltėlis paprašys teismo dar kartą išnagrinėti bylą ar nuosprendį. Tai vadinama Apeliacija. Kas vyks toliau, priklausys nuo to, ar pažeidėjui bus leista pateikti apeliaciją, ir, jei taip, nuo tos apeliacijos rezultatų.

Jeigu Karūnos teismui pateikiamas prašymas apskųsti apkaltinamąjį nuosprendį ar nuosprendį Magistratų teisme

9.8 Jei nusikaltėlis kreipiasi į Karūnos teismą, Jūs turite teisę, kad Liudytojų priežiūros skyrius per 1 darbo dieną nuo teismo informacijos gavimo, o tai bus per 5 darbo dienas nuo posėdžio baigties, Jums praneštų:

- kad buvo pateiktas prašymas apeliacijai;
- bet kurio posėdžio datą, laiką ir vietą; ir
- apelaicinio skundo baigtį, įskaitant visus pirminio nuosprendžio pakeitimus.

9.9 Jei norite dalyvauti apeliaciniame procese, turite Teisę, kad teismo darbuotojai pasirūpintų:

- kur tik įmanoma, laukti ir sėdėti teisme atskirai nuo nusikaltėlio ir jo šeimos bei draugų;
- kad Karūnos teisme būtų skirtas kontaktinis asmuo; ir
- kad gautumėte informaciją apie prieinamas nusikaltimų aukas remiančias paslaugas.

Jeigu Apeliaciniam teismui pateikiamas prašymas apskųsti apkaltinamąjį nuosprendį ar galutinį nuosprendį, arba JK Aukščiausiajam Teismui pateikiamas prašymas ar apeliacija baudžiamojoje byloje dėl teisenos

9.10 Jei nusikaltėlis kreipiasi į Apeliacinį teismą arba JK Aukščiausiąjį Teismą, Jūs turite teisę, kad liudytojų priežiūros skyrius Jums apie tai praneštų per 5 darbo dienas (1 darbo diena pagal [Išplėstines teises](#)) nuo tada, kai jis gavo informaciją iš teismo, kas bus per 5 darbo dienas nuo atitinkamo posėdžio rezultatų:

- ar nusikaltėliui buvo leista apskųsti apkaltinamąjį nuosprendį, galutinį nuosprendį ar teisės aktą;
- bet kokio posėdžio datą, laiką ir vietą bei bet kokius šios informacijos pakeitimus (per 1 darbo dieną visoms nusikaltimų aukoms);
- jeigu kaltininkas turi būti paleistas pagal išankstinį apeliacinį skundą dėl laidavimo arba pakeistos laidavimo sąlygos (per 1 darbo dieną visoms nusikaltimų aukoms);
- Baudžiamosios apeliacinės tarnybos arba JK Aukščiausiojo Teismo darbuotojų kontaktinio asmens vardus ir pavardes;
- apeliacinio skundo rezultatus, įskaitant bet kokius pirminio nuosprendžio pakeitimus, ir
- kaip kreiptis į Baudžiamosios apeliacinės tarnybos arba JK Aukščiausiojo Teismo darbuotojus dėl pasklepto teismo nuosprendžio byloje kopijos, kai jis bus paskelbtas.

9.11 Jei norite dalyvauti apeliaciniame procese, turite Teisę reikalauti, kad teismo arba JK Aukščiausiojo Teismo personalas pasirūpintų:

- kur tik įmanoma, laukimu ir sėdėjimu teisme atskiroje nuo nusikaltėlio ir jo šeimos bei draugų zonoje; ir
- specialiosiomis priemonėmis, kurių turi būti imtasi, jei nusikaltėlis dalyvauja ir Jūs nenorite sėdėti teismo salėje (retai kada nusikaltėlis dalyvauja Aukščiausiojo Teismo posėdžiuose).

9.12 Priėmus sprendimą suteikti pažeidėjui leidimą teikti apeliaciją, jei esate artimojo netekęs asmuo, turite Teisę gauti pasiūlymą susitikti su Karališkosios prokuratūros tarnyba, kad Jums būtų paaiškintas apeliacijos pobūdis ir teismo procesai.

9.13 Nagrinėjant apeliaciją prieš nuosprendį, teismas visada atsižvelgs į bet kokį nusikaltimų aukos pareiškimą, kurį apsvarstė nuosprendį priėmęs teismas.

9.14 Apeliaciniam teismui paprastai nereikia pateikti papildomo asmeninio pareiškimo. Tačiau jei yra informacijos, kurią teismas turėtų žinoti apie tęstinį nusikaltimo poveikį Jums, policijos arba Karališkosios prokuratūros tarnybos pagalba Teismui gali būti pateiktas išsiųstas naujas arba tolesnis aukos pareiškimas.

Kriminalinių bylų peržiūros komisija

9.15 Baudžiamųjų bylų peržiūros komisija tiria tariamus baudžiamosios teisės pažeidimus Anglijoje, Velse ir Šiaurės Airijoje. Nusikaltėlis gali kreiptis į Komisiją dėl apkaltinamojo nuosprendžio ir (arba) bausmės peržiūros, jei yra naujos informacijos ar naujų argumentų, kurie gali reikšti, kad teistumas yra nesaugus arba bausmė per ilga.

9.16 Komisija, nagrinėdama bylą, įvertins galimą poveikį Jums ir nuspręs, ar Jums reikia pranešti.

9.17 Komisija paprastai nebandys su Jumis susisiekti vien dėl to, kad gavo prašymą. Taip yra todėl, kad dėl dauguma peržiūrų nebus perduotos Apeliaciniam teismui, todėl nereikia įspėti apie pažeidėjo paraišką. Tačiau Komisija Jus informuos, ar, jų manymu, yra pagrįsta tikimybė, kad sužinosite, kad jie nagrinėja bylą per žiniasklaidą ar per kitą šaltinį. Komisija paprastai bendradarbiaus su policija, kad praneštų Jums apie prašymą, ir vėl susisieks su Jumis, kai bus priimtas sprendimas, ar perduoti bylą.

9.18 Jei Komisija nuspręs, kad peržiūros metu su Jumis susisiekti nereikia, bet vėliau nusprendžia perduoti apkaltinamąjį nuosprendį ar nuosprendį nagrinėti teismams, Komisija stengsis su Jumis susisiekti prieš perduodant bylą apeliaciniam nagrinėjimui.

10 Teisė: Gauti išlaidų padengimą ir atgauti priklausinius

10.1 Jei dalyvaujate teisme ^[41 išnašai] kad pateiktumėte įrodymus, turite Teisę Karališkosios prokuratūros reikalauti tam tikrų išlaidų padengimo, ^[42 išnašai] pvz. kelionpinigių, vaikų piežiūros išlaidų, atlyginimo praradimo, išlaidų už maistą ir gaiviuosius gėrimus (daugiau informacijos rasite Karališkosios prokuratūros el. sveainėje adresu: www.cps.gov.uk). Liudytojų priežiūros skyrius galės padėti, jei kils klausimų dėl išlaidų prašymo.

10.2 Karališkoji prokuratūra apmokės visas Jums tenkančias išlaidas per 10 darbo dienų nuo teisingai užpildytos ieškinio formos gavimo.

10.3 Jei policija paėmė Jūsų turtą kaip įrodymą, Jūs turite teisę jį susigrąžinti, kai tik jo nebereikės. Policija galės padėti, jei kils klausimų dėl turto grąžinimo

11 Teisė: Gauti informaciją apie kaltinamąjį po to, kai bus pateiktas kaltinimas

Ryšų su nusikaltimų aukomis schema

11.1 Jei esate nusikaltimo auka arba netektį patyręs šeimos giminaitis ir nusikaltėlis buvo nuteistas už tam tikrą smurtinį ar seksualinį nusikaltimą, 43 ir nuteistas kalėti 12 mėnesių ar daugiau 44 (arba laikomas ligoninėje gydytis pagal 1983 m. Psichikos sveikatos įstatymą su arba be apribojimo nutarties⁴⁵), turite teisę būti automatiškai per 10 darbo dienų nuo nuosprendžio paskelbimo nukreiptas į Nacionalinės probacijos tarnybos ryšių su aukomis schemą ir Jums turi būti paskirtas Ryšių su nusikaltimų aukomis pareigūnas. Ryšių su aukomis pareigūnas susisieks su Jumis per 20 darbo dienų nuo nukreipimo.

11.2 Jei pasirinksite dalyvauti Ryšių su aukomis schemą, turite teisę gauti informaciją pagrindinėse nusikaltėlio bausmės stadijose (žr. 11.3). Kol nusikaltėlis atlieka bausmę/ gydymą, galite bet kada atsisakyti ir vėl prisijungti prie Ryšių su nusikaltimų aukomis schemas.

11.3 Ryšių su nusikaltimų aukomis pareigūnas informuos Jus:

- ką reiškia teismo nuosprendis, kalbant apie nusikaltėlio suėmimą kalėjime ar ligoninėje, ir ar jam paskirta bausmė keičiama;
- kai nusikaltėlis, esantis kalėjime, gali būti svarstomas dėl perkėlimo į atviras sąlygas;
- jei kalinys perkeliamas į atviras sąlygas;
- kai svarstoma paleisti nusikaltėlį arba taikyti lygtinį paleidimą;
- kai nusikaltėlis paleidžiamas arba išleidžiamas iš ligoninės, ir jei jis grąžinamas į kalėjimą ar ligoninę;
- kaip pateikti asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą, kai Lygtinio paleidimo komisija turi nuspręsti, ar nukreipti nusikaltėlio paleidimą iš kalėjimo;
- kaip kreiptis į Lygtinio paleidimo komisiją, kad jie perskaitytų Jūsų asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą arba kad jis būtų perskaitytas Jūsų vardu, arba padaryti išankstinį įrašą tais atvejais, kai Lygtinio paleidimo taryba rengia žodinį bylos nagrinėjimą;
- kaip kreiptis dėl sąlyginio paleidimo/ atleidimo sąlygų, siekiant sumažinti tikimybę, kad bendruomenėje susidursite su pažeidėju, arba uždrausti jam susisiekti su Jumis;
- apie visas su Jumis susijusias sąlyginio paleidimo/ atleidimo sąlygas ir jų galiojimo pabaigos datą arba kai buvo pateiktas prašymas jas pakeisti ar pašalinti;
- kaip paprašyti Lygtinio paleidimo komisijos sprendimo santraukos ir kaip pateikti pareiškimus, kai Lygtinio paleidimo komisija nusprendžia, kad nusikaltėlį saugu paleisti;
- jeigu pažeidėjas pabėga iš areštinės arba slapstosi;
- kaip prašyti informacijos, jei pažeidėjas būtų nuteistas už sunkiausią nusikaltimą (žr. 11.18 – 11.19); ir
- kaip pateikti prašymą persvarstymui (jei taikoma) (žr. 11.9–11.10).

11.4 Be įstatymų numatytų nusikaltimų, kuriuose siūloma Ryšių su nusikaltimų aukomis schema, Nacionalinė probacijos tarnyba aukoms taip pat pasiūlys galimybę naudotis schema, kai nusikaltėlis bus nuteistas kalėti 12 ar daugiau mėnesių (arba nuteistas gydytis ligoninėje pagal 1983 m. Psichinės sveikatos kodeksą su ar be apribojimų), šiais atvejais:

- Mirties sukėlimas dėl neatsargaus ar neapgalvoto vairavimo (1988 m. Kelių eismo įstatymas);
- Sunkaus sužalojimo sukėlimas pavojingu vairavimu (1988 m. Kelių eismo įstatymas); arba
- Kontroliuojamas arba prievartinis elgesys intymiuose ar šeimos santykiuose (2015 m. Sunkių nusikaltimų aktas).

Jaunesnių nei 18 metų nusikaltėlių aukos

11.5 Jei Jūsų byloje nusikaltėlis yra jaunesnis nei 18 metų ir Jūs negalite dalyvauti Ryšių su nusikaltimų aukomis schemeje, Komanda, dirbanti su jaunais nusikaltėliais gali su Jumis susisiekti tiesiogiai. Taip yra tais atvejais, kai jaunas nusikaltėlis nuteisiamas trumpesniai nei 12 mėnesių suėmimui, 12 mėnesių ar daugiau už neseksualinį ar nesmutinį nusikaltimą arba jam taikoma viešųjų darbų nutartis. Viešųjų darbų nutartis nustato sąlygas nusikaltėliui atlikti bausmę bendruomenėje, o ne kalėjime.

11.6 Komanda, dirbanti su jaunais nusikaltėliais gali paklausti Jūsų nuomonės prieš skiriant bausmę ir išsiaiškinti, ar norite įsitraukti į kokias nors atkuriamojo teisingumo iniciatyvas (žr. 3 Teisė), jei tai tinkama ir įmanoma.

11.7 Jūs turite teisę gauti šią informaciją iš Komandos, dirbančios su jaunais nusikaltėliais:

- informaciją apie pažeidėjo bylos eigą, pareikalavus; ir
- informaciją apie atitinkamas paslaugas, kurios padeda nusikaltimų aukoms, jei prašote papildomos paramos.

Lygtinio paleidimo komisija

11.8 Lygtinio paleidimo komisija [\[46 išnašai\]](#) privalo:

- apsvarstyti visus nukentėjusiųjų pareiškimus dėl sąlyginio paleidimo sąlygų; kai nusikaltimo auka paprašė sąlyginio paleidimo sąlygos, kuri nebuvo įtraukta arba buvo pakeista, ir pateikti šio neįtraukimo ar pakeitimo paaiškinimą;

- perskaityti asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą, jei toks pateikiamas;
- apsvarstyti bet kokį nusikaltimo aukos prašymą leisti dalyvauti posėdyje ir perskaityti asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą arba pavesti jį perskaityti kam nors kitam nusikaltimo aukos vardu;
- nebent yra rimta priežastis to nedaryti, sutikti, kad posėdyje pareiškimą perskaitytų nusikaltimo auka arba kas nors kitas jo/jos vardu; ir
- pateikus prašymą pateikti sprendimo dėl lygtinio paleidimo santrauką, nebent yra rimta priežastis to nedaryti.^[47 išnaša]

Lygtinio paleidimo komisija ir nukentėjusiųjų asmenų pareiškimai

Kada Lygtinio paleidimo komisijai galiu pateikti asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą?

Bet kuriuo metu prieš Lygtinio paleidimo peržiūrą galite pateikti naują asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą, tačiau jis turi būti pateiktas laiku, kad Lygtinio paleidimo komisija spėtų jį perskaityti. Jei numatomas lygtinio paleidimo žodinis bylos nagrinėjimas, asmeninis nukentėjusiojo pareiškimas turi būti pateiktas ne vėliau kaip prieš aštuonias savaites. Tikėtina, kad lygtinio paleidimo posėdis nebus atidėtas, kad būtų galima pateikti pavėluotą asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą.

Ar galiu persigalvoti arba atnaujinti savo asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą?

Galite atnaujinti savo asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą arba parašyti naują, bet pirmiausia turėsite atšaukti ankstesnę versiją. Galite teikti naują pareiškimą dėl kiekvienos galimos lygtinio paleidimo peržiūros.

Ar nusikaltęs asmuo turės galimybę peržiūrėti mano asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą?

Pagrindinis principas yra tas, kad pažeidėjas matys visą informaciją, susijusią su lygtinio paleidimo peržiūra, nebent labai išskirtinėmis aplinkybėmis Lygtinio paleidimo komisija sutiks jos neatskleisti pažeidėjui. Ši praktika atitinka pagrindinius mūsų baudžiamojo teisingumo sistemos principus. Tačiau jei nenorite, kad nusikaltėlis perskaitytų Jūsų pareiškimą, galite paprašyti savo Ryšių su aukomis pareigūno prašyti, kad pareiškimas būtų atidėtas, pateikdami prašymą jo neatskleisti. Taisyklės, kurių reikės laikytis, įskaitant griežtus prašymo pateikimo terminus (aštuonios savaitės iki žodinio bylos nagrinėjimo) ir konkrečias priežastis, dėl kurių informacija gali būti nesuteikiama, yra išdėstytos 2019 m. Lygtinio paleidimo komisijos taisyklėse. Galutinį sprendimą priima Lygtinio paleidimo komisija. Jei Komisija sutinka neatskleisti Jūsų asmeninio nukentėjusiojo pareiškimo, kalinio advokatas vis tiek gali tai matyti, nors gali būti reikalaujama, kad jis kaliniui jo neatskleistų. Jei prašote neatskleisti, o Lygtinio paleidimo komisija prašymą atmeta, galite atsiimti savo asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą.

Kiti klausimai arba pagalba įrašyti asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą

Jei turite klausimų apie asmeninio nukentėjusiojo pareiškimo sudarymą, kaip jis bus naudojamas arba ką įtraukti, galite pasikalbėti su savo Ryšių su aukomis pareigūnu. Jie taip pat gali padėti įrašyti asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą.

Prašymas peržiūrėti lygtinio paleidimo sprendimą^[48] **[išnašai](#) (Persvarstymo mechanizmas)**

11.9 Lygtinio paleidimo komisija tam tikrus pažeidėjus svarsto dėl lygtinio paleidimo (paleidimui pagal tam tikras sąlygas) arba pakartotiniam paleidimui po atšaukimo ir tai daro atsižvelgdama į riziką, kad jie gali pakenkti visuomenei.

11.10 Jei Lygtinio paleidimo komisija nusprendžia, kad nusikaltėlių paleisti yra saugu, daugeliu atvejų sprendimas yra preliminarus 2149 kalendorinėms dienoms (išskyrus įprastą konkretų atšaukimą).^[50 išnašai] Valstybės sekretorius gali prašyti Lygtinio paleidimo komisijos per šį laikotarpį persvarstyti sprendimą, jei jis turi ginčytiną atvejį, kad: - nagrinėjant kaltininko lygtinį paleidimą nebuvo laikomasi teisingo proceso – pavyzdžiui, nebuvo atsižvelgta į svarbius įrodymus; arba - sprendimas buvo neracionalus – sprendimas negali būti pateisinamas svarstytais rizikos įrodymais.

Jei manote, kad sprendimas atitinka kurį nors iš šių kriterijų, kaip nusikaltimo auka, galite pateikti prašymą valstybės sekretoriui, prašydami, kad būtų pateiktas prašymas persvarstyti. Jūsų prašymas turi būti pateiktas per 21 dienas preliminarų laikotarpį. Valstybės sekretorius tai padarys tik tada, kai yra įrodymų, kad kriterijai atitinka. Gausite laišką, kuriame bus informuojama, ar valstybės sekretorius pateikia prašymą persvarstyti, ar ne.

Pranešimo apie seksualinį nusikaltėlių reikalavimų peržiūros procesas

11.11 Registruotiems seksualiniams nusikaltėliams taikomi „pranešimo reikalavimai“. Tai reiškia, kad jie turi pranešti policijai kai kuriuos savo asmeninius duomenis. Reikalavimai pranešti yra automatinė apkaltinamojo nuosprendžio arba įspėjimo pasekmė dėl 3 sąrašo nusikaltimų pagal 2003 m. Seksualinių nusikaltimų įstatymą, tačiau laikas, per kurį nusikaltėliui bus taikomi reikalavimai, priklausys nuo jam skirtos bausmės. Pranešimo reikalavimų pažeidimas yra baudžiamasis nusikaltimas ir baudžiamas laisvės atėmimu iki penkerių metų.

11.12 Nusikaltėliai, kuriems taikomi pranešimo reikalavimai iki gyvos galvos, gali kreiptis, kad tai būtų peržiūrėta praėjus tam tikram laikotarpiui po pirmojo pranešimo, kuris paprastai įvyksta paleidžiant iš kalėjimo. Nustatytas laikotarpis – 15 metų suaugusiems ir 8 metai nepilnamečiams. Jei pažeidėjas pateikia tokį prašymą, policija atliks peržiūrą, įskaitant rizikos įvertinimą, kad nuspręstų, ar pažeidėjo pranešimo reikalavimai gali būti sustabdyti. Jei pažeidėjas pateikia tokį prašymą, policija atliks peržiūrą, įskaitant rizikos įvertinimą, kad nuspręstų, ar pažeidėjo

pranešimo reikalavimai gali būti sustabdyti. Seksualiniams nusikaltėliams, kurie vis dar kelia pavojų, bus taikomi pranešimo reikalavimai ir prireikus jiems tai bus taikoma visą gyvenimą.

11.13 Jei esate nusikaltėlio, pateikusio tokį prašymą, auka, turite teisę, kad su Jumis susisiektų policija, kad pateiktų savo nuomonę dėl prašymo peržiūros metu. Jūsų Ryšių su aukomis pareigūnas suteiks Jums daugiau informacijos apie šį procesą.

Užsienio šalių pažeidėjai

11.14 Jei tapote užsienio piliečio nusikaltėlio padaryto nusikaltimo auka ir nusikaltėliui: - buvo paskirta 12 mėnesių ar ilgesnė laisvės atėmimo bausmė arba nurodymas gydytis ligoninėje dėl prieš Jus įvykdytų nusikaltimų; - teismas rekomendavo išsiųsti iš šalies už nusikaltimą prieš jus; arba - nuteistas kalėti už smurtinį ar seksualinį nusikaltimą;

tada Jūs turite teisę gauti informaciją apie nusikaltėlio deportaciją. Galite rinktis, kad ši informacija Jums nebūtų teikiama. Nacionalinė probacijos tarnyba (Ryšių su aukomis pareigūnas ir nusikaltėlių vadovai) turi imtis visų pagrįstų veiksmų, kad bendradarbiautų su imigracijos institucijomis, kad kuo labiau užtikrintų, jog informacija apie kalinio imigracijos statusą ir bet kokia informacija apie deportaciją būtų perduota nusikaltimų aukoms.

11.15 Jei tapote nusikaltimo auka, kaip nurodyta 11.14 punkte, Jūsų Ryšių su aukomis pareigūnas, paskirtas pagal Kontaktavimo su nukentėjusiais schemą (žr. 11.1), galės gauti naujienas iš Vidaus reikalų ministerijos Jūsų vardu.

11.16 Jei neatitinkate Kontaktavimo su nukentėjusiais schemos reikalavimų arba atsisakėte dalyvauti schemoje, bet atitinkate kriterijus (žr. 11.14), turite teisę tiesiogiai iš Vidaus reikalų ministerijos aukos prašyti atnaujinimų dėl užsienio nusikaltėlio imigracijos bylos.

11.17 Vidaus reikalų ministerijos aukų paramos komanda gali jums pasakyti: ar Vidaus reikalų ministerija ketina imtis deportacijos veiksmų prieš nusikaltėlį; - koks yra galutinis bet kokio apeliacinio skundo prieš deportavimą rezultatas; - kada nusikaltėlis bus paleistas iš imigracijos sulaikymo; - kada nusikaltėlis bus deportuotas; arba - ar nusikaltėlis nėra deportuojamas ir, jei įmanoma, to priežastys.

Pakartotinių sunkių nusikaltimų peržiūra

11.18 Tuo atveju, kai nusikaltėlis padaro sunkų pakartotiną nusikaltimą [\[51 išnaša\]](#), kai jam taikoma įstatymų nustatyta Probacijos tarnybos priežiūra arba netrukus po šios priežiūros pabaigos, Probacijos paslaugų teikėjas atliks sunkaus tolesnio nusikaltimo

patikrinimą, kad ištirtų, kaip byla buvo prižiūrima ir ar yra kokių nors patobulinimų, kuriuos reikia atlikti norint prižiūrėti būsimas bylas.

11.19 Sunkiausiai atvejais Probacijos tarnybos specialistai pasiūlys pasidalinti sunkių tolesnių nusikaltimų peržiūros išvadamis su nusikaltimo auka ar jų šeimomis, kai nusikaltėlis bus nuteistas. Jei taip atsitiks, turite teisę, kad su Jumis susisiektų Ryšių su aukomis pareigūnas, kad paklaustų, ar norėtumėte susitikti su Probacijos tarnybos vyresnioju vadovu ir pasikalbėti apie sunkių tolesnių nusikaltimų peržiūros išvadas, ir ar Jums būtų reikalingos ataskaitos kopijos.

12 Teisė: Pateikti skundą dėl neatsižvelgimo į Jūsų teises

12.1 Jei manote, kad pagal šį Kodeksą nebuvo patenkintos Jūsų teisės, galite pateikti skundą. Pirmiausia, jei jaučiatės patogiai tai darydami, turėtumėte aptarti savo skundą su asmeniu, su kuriuo bendravote, naudojantis atitinkamą paslaugų teikėjo paslaugomis.

12.2 Jei vis dar liekate nepatenkintas arba nesijaučiate patogiai aptarti skundą su asmeniu, su kuriuo bendravote, galite pateikti skundą per Vidinę paslaugų teikėjo skundų nagrinėjimo procedūrą. [\[52 išnaša\]](#) Jie suteiks Jums informaciją apie savo skundų nagrinėjimo tvarką ir atsakys per šioje procedūroje nustatytą terminą.

12.3 Jei nusiųsite skundą netinkamam paslaugų teikėjui arba jį turės nagrinėti daugiau nei vienas paslaugų teikėjas, jie Jums apie tai praneš.

12.4 Jei vis dar nesate patenkinti, kai atlikote paslaugų teikėjo skundų procedūrą arba jie per ilgai nesusisiečia su Jumis, galite paprašyti savo Parlamento nario perduoti Jūsų skundą Parlamento ir Sveikatos apsaugos ombudsmeni. Ombudsmenas išnagrinės visus jiems perduotus skundus ir prireikus atliks nepriklausomą tyrimą.

12.5 Daugiau informacijos apie skundo pateikimą ombudsmeni galima rasti jų interneto svetainėje adresu: www.ombudsman.org.uk arba paskambinus į Klientų pagalbos liniją šiuo tel. Nr.: 0345 015 4033 [\[53 išnaša\]](#)

1. Nusikaltimų aukų kodeksą išleido Valstybės sekretorius Teisingumo reikalams pagal 2004 m. Smurto šeimoje, nusikaltimų ir aukų įstatymo 32 straipsnį. [↩](#)
2. Juridiniai asmenys (pvz., įmonės ar kitos įmonės, pavyzdžiui, labdaros organizacijos) neįtraukiami į aukos apibrėžimą. Tačiau įmonės ir kitos įmonės, pvz., labdaros organizacijos, gali gauti šiame kodekse nurodytas paslaugas ir daryti poveikio pareiškimą, kai prieš juos buvo padaryta nusikalstama veika, jei atitinkamam paslaugų teikėjui bus suteiktas

nurodytas kontaktinis punktas. Daugiau informacijos apie tai, kaip parengti [Poveikio verslui ataskaitą](#)

3. Šiame Kodekse „baudžiamasis nusikaltimas“ reiškia nusikaltimą, kuris yra padarytas arba kuriam taikoma baudžiamoji byla Anglijoje ir Velse.
4. Paprastai tai reiškia nusikaltimo aukos sutuoktinį, partnerį, tiesioginės linijos giminaičius, brolius ir seseris bei išlaikytinius. Paslaugų teikėjo nuožiūra gali būti svarstomi ir kiti šeimos nariai, įskaitant globėjus ir besirūpinančius asmenis, artimi giminaičiai.
5. Išskyrus atvejus, kai vienas iš tėvų ar globėjų yra tiriamas arba policija nepateikė jam kaltinimų dėl nusikaltimo arba jei, atitinkamo paslaugų teikėjo pagrįsta nuomone, Jūsų tėvas ar globėjas nėra suinteresuotas aukos interesais gauti tokias paslaugas.
6. www.gov.uk/government/publications/the-witness-charter-standards-of-care-for-witnesses-in-the-criminal-justice-system
7. Tai reiškia sutuoktinį, partnerį, tiesioginės linijos giminaičius, brolius ir seseris bei aukos išlaikytinius. Kiti šeimos nariai, įskaitant globėjus ir rūpintojus, gali būti laikomi artimais giminaičiais Užsienio, Sandraugos ir Plėtros biuro nuožiūra.
8. Pasiekama 24 valandas per parą, 7 dienas per savaitę. Jei nesate Jungtinėje Karalystėje, artimiausios Britanijos ambasados, atsakingo pareigūno ar konsulato kontaktinius duomenis galite rasti [internete](#)
9. Jos Didenybės kalėjimų ir Probacijos tarnyba privalo turėti pagalbos telefonu liniją (Pagalbos aukoms linija), kad aukos turėtų numerį, į kurį galėtų paskambinti, jei sulauktų nepageidaujamo kalinio kontakto.
10. Pirmadienis – Penktadienis, 9:00 – 16:00 val.
11. Tai gali apimti komunikacijos informaciją pagal šio Kodekso 3, 4, 5, 6, 8, 9 ir 11 Teises.
12. www.gov.uk/contempt-of-court
13. www.nhs.uk/live-well/sexual-health/help-after-rape-and-sexual-assault/
14. Liudytojų priežiūros skyrius yra bendras pavadinimas, apibūdinantis policijos vadovaujamą funkciją, kuri teikia informaciją ir pagalbą aukoms ir liudytojams bylose, kurios vyksta baudžiamojo teisingumo sistemoje. Šis įrenginys Jūsų vietovėje gali būti žinomas kitu pavadinimu. Policija Jus pinformuos apie padalinio, kuris suteikia šiame kodekse Liudytojų priežiūros skyriui suteiktas teises, pavadinimą.
15. Tai taikoma tik tiek, kiek paslaugų teikėjas oficialiai prisiėmė atsakomybę už nusikaltimo kriminalinio tyrimo atlikimą arba oficialiai prisiėmė atsakomybę už nutarimą patraukti baudžiamojon atsakomybėn už šį nusikaltimą.
16. Tai pagrįsta 1999 m. Jaunimo teisingumo ir baudžiamųjų įrodymų įstatymo 16 skirsnyje nurodytais kriterijais, pagal kuriuos teismas nustato tinkamumą taikyti specialias priemones.

17. Dėl bendrųjų išplėstinių teisių pagal šį Kodeksą Tačiau, kad būtų galima taikyti specialias priemones pagal 1999 m. Jaunimo teisingumo ir baudžiamųjų įrodymų įstatymo 16 skirsnį, posėdžio metu turite būti jaunesnis nei 18 metų.↵
18. Tai pagrįsta 1999 m. Jaunimo teisingumo ir baudžiamųjų įrodymų įstatymo 17 skirsnyje nustatytais tinkamumo taikyti specialias priemones kriterijais.↵
19. Tai apima tiek žodinį, tiek ir nežodinį vertimą, pavyzdžiui, jei nusikaltimo auka kurčia arba neprisigirdi.↵
20. Turite teisę pranešti apie nusikaltimą Jums suprantama kalba arba pasitelkus reikiamą kalbiną pagalbą, jei nekalbate angliškai.↵
21. Žr. 6 Teisė dėl Nusikaltimo aukos teisių peržiūros paaiškinimo.↵
22. 1993 m. Valų kalbos įstatymo 22 skirsnio 1 dalis numato: „Visuose teisminiuose procesuose Velse valų kalba gali kalbėti bet kuri šalis, liudytojas ar kitas asmuo, norintis ją vartoti“. Magistratų teismo procesuose iš anksto perspėti apie valų kalbos vartojimą nereikia. Tačiau kartais reikia pasirūpinti vertimu žodžiu, o valų kalbos skyriui bus iš anksto pranešta, kad būtų imtasi reikiamų priemonių.↵
23. Komanda, dirbantisu Jaunais nusikaltėliais yra kelių agentūrų komanda, kuri dirba su vaikais nuo 10 iki 17 metų amžiaus, kurie padarė arba gali padaryti nusikaltimą. Juos koordinuoja tam tikra vietos valdžios institucija, o kaip dalį jaunimo teisingumo sistemos juos prižiūri Jaunimo teisingumo komisija.↵
24. www.apccs.police.uk/find-your-pcc/↵
25. www.apccs.police.uk/find-your-pcc/↵
26. 1999 m. Jaunimo teisingumo ir baudžiamųjų įrodymų įstatyme buvo nustatytos įvairios priemonės, kurias galima naudoti palengvinti pažeidžiamiesiems ir įbauginiems liudytojams rinkti ir duoti parodymus. Priemonės bendrai vadinamos „specialiosiomis priemonėmis“. Specialios priemonės padeda sumažinti stresą, susijusį su parodymų teikimu, ir jos taikomos kaltinimo bei gynybos liudytojams, bet ne atsakovams.↵
27. Jei ketinate Žalos atlyginimo už sužalojimus dėl padarytų nusikaltimų institucijai teikti paraišką, turėtumėte žinoti, kad išmoka bus sulaukytas, nebent bendradarbiausite, kiek tai įmanoma, patraukdami Nusikaltėlių atsakomybėn.↵
28. Teisė gauti kompensaciją iš Žalos atlyginimo už sužalojimus dėl padarytų nusikaltimų institucijos gali priklausyti nuo Jūsų gyvenamosios vietos arba pilietybės, nebent kompetentinga institucija Jus įtikinamai įvardija kaip nukentėjusįjį prekyba žmonėmis byloje arba Jums suteiktas prieglobstis pagal 1971 m. Imigracijos įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatytas taisykles.↵
29. Dėl išskirtinių aplinkybių prašymas negalėjo būti pateiktas anksčiau; ir yra įrodymų, kad buvo įvykdytas smurtinis nusikaltimas, o žalos atlyginimo pareigūnas gali priimti sprendimą be tolesnių išsamių tyrimų.↵

30. Pirmadienį – Penktadienį, 10:00 – 15:00 val. [↵](#)
31. Alternatyvos patraukimui baudžiamajon atsakomybėn, pvz., įspėjimai, sąlyginiai įspėjimai ir įspėjimai dėl nuobaudų už nesilaikymą skirti nagrinėti lengvus nusikaltimus, kurie dažnai yra padaryti pirmą kartą, kai baudžiamasis persekiojimas nebūtų viešasis interesas. [↵](#)
32. Kiti paslaugų teikėjai (išvardyti šio Kodekso 15 puslapyje) paaiškins, kaip paprašyti peržiūros per savo schemą. [↵](#)
33. Nusikaltimų aukų teisė į peržiūrą konkrečiai susijusi su sprendimais nepatraukti baudžiamajon atsakomybėn. Tai neapima sprendimų dėl nusikaltimų registravimo arba sprendimų netęsti tyrimų. [↵](#)
34. Konkrečios bylos, kai aukos turi teisę susitikti su Karališkosios prokuratūros tarnyba: prievarta prieš vaikus; seksualiniai nusikaltimai; dėl rasinių ir religinių sunkių nusikaltimų; nusikaltimai, turintys homofobinio ar transfobinio elemento; nusikaltimai, apsunkinti priešišku dėl negalios; bei bylos, kur išreiškiamas priešiškus dėl amžiaus. [↵](#)
35. Bylos, kai netektį patyrusios šeimos turi teisę susitikti su Karališkosios prokuratūros tarnyba, yra: žmogžudystė, nužudymas, žmogžudystė įmonėje, šeimos žmogžudystė, mirtis, sukelta pavojingo vairavimo, mirtis dėl neatsargaus vairavimo išgėrus ar pavartojus narkotikų, mirtis dėl neatsargaus vairavimo arba dėl neapdairaus vairavimo, mirtis sukelta vairuojant neturint teisės vairuoti, atėmus teisę arba neapdraustą ir konfiskuojant transporto priemonę ten, kur įvyko mirtis. [↵](#)
36. Slaikytų nusikaltėlių, kuriems gali būti taikoma Jos Didenybės malonė, minimalų terminą gali peržiūrėti Aukščiausias Teismas, kai nusikaltėlis išbuvo pusę savo pradinio minimalaus termino, atsižvelgiant į nusikaltėlio padarytą pažangą ir raidą. Tai atspindi faktą, kad jauni žmonės keičiasi greičiau nei suaugusieji, o tai nebuvo visiškai akivaizdu nuosprendžio paskelbimo metu. Nusikaltimo aukos arba mirusios aukos šeima gali pateikti asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą Aukščiausiajam teismui. [↵](#)
37. Liudytojų priežiūros skyrius negalės pateikti paaiškinimo, jei prisiekusiųjų teismas pripažins pažeidėją nekaltu, nes prisiekusieji neprivalo motyvuoti savo sprendimo. [↵](#)
38. Karališkoji prokuratūra taip pat gali susisiekti su Generaliniu prokuroru, jei joms kyla klausimų dėl nuosprendžio. [↵](#)
39. Generalinis prokuroras yra vyriausiasis Karūnos patarėjas teisės klausimais ir turi nemažai nepriklausomos visuomenės interesų funkcijas, jis taip pat kuruoja Advokatų skyrius. [↵](#)
40. Nuosprendis yra „neteisingai švelnus“, jei jis nepatenka į įprastą bausmių diapazoną, kurį teisėjas galėjo pagrįstai laikyti tinkamu. [↵](#)
41. Jei lankotės kalėjime, kad Lygtinio paleidimo komisijai pateiktumėte asmeninį nukentėjusiojo pareiškimą, turite teisę reikalauti iš Lygtinio paleidimo komisijos tam tikrų išlaidų padengimo, pavyzdžiui, kelionės ar valgių bei gėrimų. Jūsų Ryšių su aukomis palaikymo pareigūnas galės padėti, jei kils klausimų dėl išlaidų prisiteisimo. [↵](#)

42. Kiti paslaugų teikėjai, atsakingi už patraukimą baudžiamojo atsakomybėn, turi turėti taisykles, pagal kurias aukos turi galimybę gauti išlaidų, patirtų dėl dalyvavimo teisme duoti parodymus, kompensaciją.↵
43. Kaip apibrėžta 2004 m. Nusikaltimų ir aukų įstatymo 45 straipsnio 2 dalyje apie smurtą artimoje aplinkoje.↵
44. Kalėjimas šiuo atveju gali reikšti bet kurią vietą, kurioje asmuo gali būti sulaikytas, įskaitant, pavyzdžiui, Jaunųjų nusikaltėlių instituciją.↵
45. Pacientui bus taikomi apribojimai, jei teismas nuspręs, kad tai būtina siekiant apsaugoti kitus nuo didelės žalos. Valstybės sekretorius dalyvauja „ribotų pacientų“ valdyme. Tai reiškia, kad valstybės sekretorius priims sprendimus dėl nusikaltėlio reabilitacijos. „Neapribotus pacientus“ prižiūri gydytojai ir ligoninių vadovai.↵
46. Dauguma kalinių paleidžiami automatiškai, Lygtinio paleidimo komisijai nedalyvaujant. Pagrindinės kalinių kategorijos, kurias Lygtinio paleidimo komisija yra atsakinga už tinkamumo paleisti į laisvę svarstymą, yra: a) pailgintos bausmės kaliniai, kurie gali būti paleisti pagal sąlyginį susitarimą, atlikę nustatytą bausmės dalį suėmime, b) neterminuotos bausmės kaliniai, tokie kaip tie, kurie atlieka bausmę iki gyvos galvos arba laisvės atėmimo bausmę, siekiant apsaugoti visuomenę, ir c) standartinės bausmės kaliniai, kurie buvo grąžinti į areštinę pažeidus licencijos sąlygas.↵
47. Pavyzdžiui, kai tai gali kelti riziką - nusikaltusiam asmeniui, nusikaltimo aukai ar kitam asmeniui.↵
48. <https://www.gov.uk/guidance/challenge-a-parole-decision>↵
49. Išskirtinėmis aplinkybėmis galima prašyti šį laikotarpį sutrumpinti, jei taip nutiks, nusikaltimo auka bus apie tai informuota.↵
50. Terminuota laisvės atėmimo bausmė yra fiksuotos trukmės. Pirmą pusę arba du trečdalius (priklausomai nuo bendros bausmės ir nusikaltimo trukmės) kalinys praleis kalėjime, o likusią dalį praleis bendruomenėje „pagal sąlyginį paleidimą“. Jei jie pažeis kokias nors sąlyginio paleidimo sąlygas, pavyzdžiui, demonstruos netinkamą elgesį, o tai padidina jų riziką, todėl jie gali būti grąžinti atgal į kalėjimą atlikti likusios bausmės dalies.↵
51. Nusikaltimas, nurodytas Probacijos instrukcijos 15/2014 C priede „Pranešimo apie sunkius tolesnius nusikaltimus ir peržiūros tvarka“ (kartais keičiama). Šiuo metu tai visi sunkūs smurtiniai ar seksualiniai nusikaltimai, už kuriuos gresia didžiausia 14 metų laisvės atėmimo bausmė arba neterminuota bausmė.↵
52. Paslaugų teikėjai turi turėti aiškiai nurodytą skundų pateikimo procesą, per kurį nusikaltimų aukos galėtų pateikti skundą, jei nebuvo įgyvendintos jų teisės pagal šį Kodeksą.↵
53. Pirmadienį – Ketvirtadienį, 8:30 - 17:00 val. ir penktadienį 8:30 – 12:00 val.↵